

Uşaqar heç düşündünüz mü? - 2

Göylərdəki ehtişam

Harun Yəhya

İçindəkilər

Giriş

I Fəsil: Kainatın yaradılışı

Bir vaxtlar kainat yoxdu

Big Bəng (böyük partlayış) və kainatın genişlənməsi

Partlayışla yaranan nizam

Quranda kainat barədə verilən məlumatlar

II Fəsil: Kainat

Qalaktikalar

Ulduzlar

Günəş sistemi

Planetlər

Digər göy cisimləri

III Fəsil: Planetimiz

Planetimizdə diqqətlə meydana gətirilmiş tarazlıqlar

Planetimizin kainatdakı yeri

Yerin temperaturu

Yerin böyüklüyü və digər göy cisimlərindən qorunması

Okeanlar – dənizlər

Alov püskürən dağlar

Atmosfer

Sürüklənən buludlar

Yağışdakı ölçü

Rəngarəng göy qurşağı

Gecələrimizi işıqlandıran ay

Gecə–gündüz və fəsillər

Son söz

Təkamül yalanı

OXUCUYA

Bu kitabda və digər işlərimizdə təkamül nəzəriyyəsinin süqutuna xüsusi yer ayrılmasının səbəbi bu nəzəriyyənin hər cür din əleyhdarı olan fəlsəfənin təməlini meydana gətirməsidir. Yaradılışı və dolayısı ilə, Allahın varlığını inkar edən darvinizm 150 ildir ki, bir çox insanın imanını itirməsinə və ya şübhəyə düşməsinə səbəb olmuşdur. Buna görə də, bu nəzəriyyənin yalan olduğunu gözlər önünə gətirmək əhəmiyyətli imani bir vəzifədir. Bu əhəmiyyətli xidmətin bütün insanlığa çatdırılması isə zəruridir. Bəzi oxucularımız ola bilər ki, yalnız bir kitabımızı oxumaq imkanı tapa bilər. Bu səbəblə, hər kitabımızda bu mövzuya xülasə də olsa yer ayrılması uyğun hesab edilmişdir.

Qeyd edilməsi lazım olan başqa bir xüsüs də bu kitabların məzmunu ilə əlaqədardır. Yazıçının bütün kitablarında imani mövzular Quran ayələri yönündə izah edilir və insanlar Allahın ayələrini öyrənməyə və yaşamağa dəvət edilirlər. Allahın ayələri ilə əlaqədar bütün mövzular oxucuda heç bir şübhə və ya sual buraxmayacaq şəkildə açıqlanmışdır.

Bu mövzuda istifadə edilən səmimi, sadə və səlis üslub isə kitabların hamı tərəfindən rahat başa düşülməsini təmin edir. Bu təsirli və sadə izah sayəsində kitablar "bir nəfəsə oxunan kitablar" ibarəsinə tam uyğun gəlir. Dini qəti şəkildə rədd edən insanlar belə bu kitablarda bildirilən həqiqətlərdən təsirlənir və yazılanların doğruluğunu inkar edə bilmirlər.

Bu kitab və yazıçının digər əsərləri oxucular tərəfindən şəxsən oxuna biləcəyi kimi, qarşılıqlı söhbət şəraitində də oxuna bilər. Bu kitablardan istifadə etmək istəyən bir qrup oxucunun, kitabları bir yerdə oxumaları mövzu ilə əlaqədar öz təfəkkür və təcrübələrini də bir-birlərinə ötürmək baxımından faydalıdır.

Bununla belə, yalnız Allahın razılığı üçün yazılan bu kitabların tanınmasında və oxunmasında iştirak etmək də böyük xidmətdir. Çünki yazıçının bütün kitablarında isbat və razı salıcı yön son dərəcə güclüdür. Bu səbəblə, dini izah etmək istəyənlər üçün ən təsirli üsul bu kitabların digər insanlar tərəfindən də oxunmasının təşviq edilməsidir.

Kitabların arxasına yazıçının digər əsərlərinin təqdimatının əhəmiyyətli səbəbləri vardır. Bu sayədə kitabı nəzərdən keçirən şəxs yuxarıda yazılan xüsusiyyətləri daşıyan və oxumaqdan xoşlandığını ümid etdiyimiz bu kitabla eyni xüsusiyyətlərə sahib daha bir çox əsərin olduğunu görər, imani və siyasi mövzularda faydalana biləcəyi zəngin bir qaynağın mövcudluğuna şahid olacaq.

Bu əsərlərdə digər bəzilərdə görülən, yazıçının şəxsi qənaətlərinə və şübhəli qaynaqlara əsaslanan izahlara, müqəddəsata qarşı lazım olan ədəb və hörmətə diqqət yetirilməyən üslublara, şübhəli və həmçinin incidici yazılara rast gələ bilməzsiniz.

YAZIÇI VƏ ƏSƏRLƏRİ HAQQINDA

Harun Yəhya təxəllüsündən istifadə edən yazıçı Adnan Oktar 1956-cı ildə Ankarada anadan olmuşdur. İbtidai və orta təhsilini Ankarada almışdır. Daha sonra İstanbul Memar Sinan Universitetinin İncəsənət fakültəsində və İstanbul Universitetinin Fəlsəfə bölməsində təhsil almışdır. 1980-ci illərdən bu yana imani, elmi və siyasi mövzularda bir çox əsər hazırlamışdır. Bununla yanaşı, yazıçının təkamülçülərin saxtakarlıqlarını, iddialarının əsassızlığını və darvinizmin qanlı ideologiyalarla olan qaranlıq əlaqələrini ortaya qoyan çox əhəmiyyətli əsərləri vardır.

Harun Yəhyanın əsərləri təxminən 30.000 şəklin olduğu cəmi 45.000 səhifəlik külliyyatdır və bu külliyyat 60 fərqli dilə tərcümə edilmişdir.

Yazıçının təxəllüsü inkarçı düşüncəyə qarşı mübarizə aparan iki peyğəmbərin xatirəsinə hörmət olaraq adlarını yad etmək üçün Harun və Yəhya adlarından götürülmüşdür. Yazıçı tərəfindən kitabların üz qabığında Rəsulullahın (səv) möhürünün olmasının simvolik mənası isə kitabların məzmunu ilə əlaqədardır. Bu möhür Qurani-kərimin Allahın son kitabı və son sözü, Peyğəmbərimizin (səv) xatəmül-ənbiya olduğunun rəmzidir. Yazıçı bütün yayımlarında Qurani və Rəsulullahın sünnəsini özünə rəhbər etmişdir. Bu surətlə, inkarçı düşüncə sistemlərinin bütün təməl iddialarını bir-bir ortadan qaldırmağı və dinə qarşı yönələn etirazları tam susduracaq son sözü söyləməyi əsas almışdır. Böyük hikmət və kamal sahibi olan Rəsulullahın möhüründən bu son sözü söyləmək niyyətinin duası olaraq istifadə edilmişdir.

Yazıçının bütün işlərindəki ortaq hədəf Quranın təbliğini dünyaya çatdırmaq, beləliklə, insanları Allahın varlığı, birliyi və axirət kimi təməl imani mövzular üzərində düşünməyə sövq etmək və inkarçı sistemlərin əsassız təməllərini və azğın tətbiqlərini gözlər önünə çəkməkdir.

Necə ki, Harun Yəhyanın əsərləri Hindistandan Amerikaya, İngiltərədən İndoneziyaya, Polşadan Bosniya-herseqovinaya, İspaniyadan Braziliyaya, Malayziyadan İtaliyaya, Fransadan Bolqarıstana və Rusiyaya qədər dünyanın əlavə bir çox ölkəsində sevilərək oxunur. İngilis, fransız, alman, italyan, ispan, portuqal, urdu, ərəb, alban, rus, boşnaq, uyğur, İndoneziya, Malay, benqal, serb, bolqar, Çin, Danimarka və İsveç dili kimi bir çox dilə tərcümə edilən əsərlər xaricdə geniş oxucu kütləsi tərəfindən izlənilir.

Dünyanın dörd tərəfində fəvqəladə təqdir toplayan bu əsərlər bir çox insanın iman etməsinə, bir çoxunun da imanında dərinləşməsinə vəsilə olur. Kitablari oxuyub araşdıran hər kəs bu əsərlərdəki hikmətli, dolğun, asan aydın olan və səmimi üslubun, ağıllı və elmi yanaşmanın fərqlində olar. Bu əsərlər sürətli təsir etmə, qəti nəticə vermə, etiraz və təkzib edilə bilinməyən xüsusiyyətləri daşıyır. Bu əsərləri oxuyan və üzərində ciddi şəkildə düşüncə insanlarının artıq materialist fəlsəfəni, ateizmi və digər azğın görüş və fəlsəfələrin heç birini

səmimi olaraq müdafiə etmələri mümkün deyil. Bundan sonra müdafiə etsələr də, ancaq romantik inadla müdafiə edəcəklər. Çünki fikri dayaqları aradan götürülmüşdür. Dövrümüzdəki bütün inkarçı cərəyanlar Harun Yəhya külliyyatı qarşısında fikirlə məğlub olmuşlar.

Şübhəsiz, bu xüsusiyyətlər Quranın hikmət və ifadə təsirliliyindən qaynaqlanır. Yazıçı bu əsərlərə görə öyünmür, yalnız Allahın hidayətinə vəsilə olmağa niyyət etmişdir. Bundan başqa, bu əsərlərin çap və nəşrində hər hansı bir maddi qazanc güdülür.

Bu həqiqətlər göz önünə gətirildikdə insanların görmədiklərini görmələrini təmin edən, hidayətlərinə vəsilə olan bu əsərlərin oxunmasını təşviq etməyin də çox əhəmiyyətli xidmət olduğu ortaya çıxır.

Bu qiymətli əsərləri tanıtməyin yerinə insanların zehinlərini bulandıran, fikri qarışıqlıq meydana gətirən, şübhə və tərəddüdləri aparmaq və imanı qurtarmaq üçün güclü və iti təsiri olmadığı ümumi təcrübə ilə sabit olan kitabları yaymaq isə əmək və zaman itkisinə səbəb olar. İmanı qurtarmaq məqsədindən çox, yazıçının ədəbi gücünü vurğulamağa yönələn əsərlərdə bu təsirin əldə edilə bilməyəcəyi məlumdur. Bu mövzuda şübhəsi olanlar varsa, Harun Yəhyanın əsərlərinin tək məqsədinin dinsizliyi yox etmək və Quran əxlaqını yaymaq olduğunu, bu xidmətdəki təsir, müvəffəqiyyət və səmimiyyətin açıq şəkildə göründüyünü oxucuların ümumi qənaətindən anlaya bilərlər.

Bilmək lazımdır ki, dünyadakı zülm və qarışıqlıqların, müsəlmanların çəkdiyi əziyyətlərin təməl səbəbi dinsizliyin fikri hakimiyyətidir. Bunlardan xilas olmağın yolu isə dinsizliyin fikirlə məğlub edilməsi, iman həqiqətlərinin ortaya qoyulması və Quran əxlaqının insanların qavrayıb yaşaya biləcəkləri şəkildə izah edilməsidir. Dünyanın gündən-günə daha çox büründüyü zülm, fəsad və qarışıqlıq mühiti diqqətə alındığında bu xidmətin mümkün qədər sürətli və təsirli şəkildə edilməsinin lazım olduğu aydındır. Əks halda, çox gec ola bilər.

Bu əhəmiyyətli xidmətdə öndərliyi üzərinə götürən Harun Yəhya külliyyatı Allahın izni ilə 21-ci əsrdə dünya insanlarını Quranda təsvir edilən hüsur, sülh, düzgünlük, ədalət, gözəllik və xoşbəxtliyə daşımağa vəsilə olacaq.

Giriş

İçində yaşadığımız kainatın böyüklüyü barədə heç düşündünüz mü? Yəqin ki, bu mövzu barədə çox ətraflı düşünməmişsiniz. Onsuz da düşünmüş olsanız da, kainatın genişliyini tam qavramağınız çox çətindir. Bunu sizə bir misalla izah etməyə çalışaq. Ağılınıza gələn ən böyük genişliyin nə olduğunu düşünün. Məsələn, yaşadığınız şəhərin bir ucundan digər ucuna qədərki ərazinin çox geniş olduğunu düşünə bilərsiniz və ya bəziləriniz yaşadığınız ölkənin ucqar şərq nöqtəsindən ucqar qərb nöqtəsinə qədər səfər etmiş və nə qədər geniş bir ərazidə yaşadığınıza şahid olmuş ola bilərsiniz. Hətta bəziləriniz yurdunuzdan çox uzaq bir ölkəyə səyahət etmiş ola bilər. Ancaq bunu unutmayın! Bütün yer kürəsini gəzmiş olsanız da, yer kürəsindəki heç bir uzaqlıq kainatın genişliyini qavramağınız üçün kifayət deyil. Çünki yer kürəsi kainat içində bir toz zərrəciyi qədər belə yer tutmur.

Səhv eşitmədiniz! Böyük Yer planeti, kainatda bir toz zərrəciyi qədər yer tutmaz. Çox güman ki, bu nümunə sizə kainatın nə qədər böyük olduğunu bir qədər də olsa izah edə bilmişdir.

Əziz uşaqlar, indi nəhəng kainatın içində, kiçik bir yer tutan planetimiz barədə düşünün. Hər gün bu yumru topun üzərindəki evinizdə oyanırsınız. Məktəbə, bu yumru topun üzərində salınmış yollardan gedirsiniz.

İndi bir düşünün! Əlinizə bir top alsanız və üzərinə minik avtomobillər qoysanız, bu avtomobilləri də tutmasanız, onlar bu topun üzərində dayana bilərlərmə? Əlbəttə ki, dayana bilməzlər. Amma siz heç düşünmədən yumru bir top olan planetimizin üzərində bütün gün yoldaşlarınızla birlikdə gülüb əylənirsiniz.

Yaxşı bir də Günəş barədə düşünün. Alovlanıb yanan bu qırmızı alov topu olmasaydı necə isinəcəkdiniz, yer necə işıqlanacaqdı? Yayda dənizə girib, üzə bilərdiniz mi? Ailəniz və ya sinif yoldaşlarınız və müəlliminizlə birlikdə gəzintiyə çıxma bilərdiniz mi? Xeyr! Bunların heç birini edə bilməzdiniz. Çünki, Günəş olmasaydı, yer kürəsində heç bir canlı varlıq olmazdı. Yalnız bitkilər, ağaclar, quşlar, böcəklər, çox sevdiyiniz pişiklər və itlər deyil, atanız, ananız, dostlarınız, bacı-qardaşınız və siz də olmazdınız.

Yer kürəsi və Günəşlə əlaqədar bu iki nümunə, kainatdakı göy cisimlərinin və onların sahib olduqları xüsusiyyətlərin, həyatınız üçün çox əhəmiyyətli olduqlarını göstərir. Əlbəttə ki, bunların bənzər daha bir çox maraqlı nümunə verə bilərik. Məhz bu kitabda sizə bu nümunələrin bəzilərindən danışacağıq. Bu nümunələrlə kainatı tanımaq sizin üçün həm çox maraqlı, həm də əyləncəli olacaq. Atanıza, ananıza və ya dostlarınıza öyrəndiklərinizdən danışmalısınız. Buna əmin olun ki, bu maraqlı mövzuları öyrənmək onların da xoşuna gələcək.

Bu kitabdakı məlumatları oxuduqca kainatımızın və içindəki bütün varlıqların Yaradıcımız olan Allah tərəfindən ən gözəl şəkildə yaradıldıklarını görəcəksiniz. Allahın

Günəşi, Ayı, Planetimizi, bir sözlə, kainatdakı hər şeyi, bizim ən gözəl və ən rahat şəkildə yaşamağımız üçün xüsusi olaraq yaratdığını öyrənəcəksiniz.

İndi sizinlə birlikdə kainatda gözəl bir səfərə çıxacağıq...

I Fəsil: kainatın yaradılışı

İndiyədək ucsuz–bucaqsız kainatın, nəhəng planetimizin, Günəşin, Ayın və ulduzların necə meydana gəldiyi barədə düşünüb araşdırma apardınız mı? Bəs kainatın Planetimiz, Ay və Günəşdən başqa bir çox maraqlı cisimlə dolu olduğunu bilirsiniz mi? Bu cisimlərin birlikdə mövcudluqlarını davam etdirə bilmələri üçün, kainatda bir çox həssas tarazlığın eyni anda mövcud olmasının lazım olduğundan xəbəriniz varmı?

İndi bu sualların cavablarını öyrənəcəyimiz ehtişamlı bir səfərə çıxaq və Allahın kainatı ilk olaraq necə yaratdığını öyrənək.

Bir vaxtlar kainat yoxdu!

İnsanlar əvvəllər göy haqqında çox az şey bilirdilər. Çünki, səmanı araşdırmaq üçün lazım olan vasitələr indiki kimi təkmilləşməmişdi. Buna görə də, insanların kainatın yaranmasıyla əlaqədar axmaq və gülməli düşüncələri vardı. Bunların ən gülməlisi isə kainatın həmişə mövcud olduğu düşüncəsi idi. Yəni, göy kifayət qədər araşdırılmadan əvvəl, bəzi məlumatsız insanlar kainatın bir başlanğıcı olmadığını həmişə mövcud olduğunu söyləyirdilər.

Halbuki bu çox məntiqsiz bir düşüncə idi! Bir düşünün, evinizin və ya məktəbinizin ilk inşa olunma tarixi, hətta bu an oxuduğunuz bu sətirlərin belə müəyyən yazılma tarixi var. Eynilə, ananızın, atanızın və sizin də bir doğum tarixiniz var. Deməli, canlı və ya cansız olmasından asılı olmayaraq, hər şey müəyyən bir tarixdə ortaya çıxar. Məhz, bunun üçün "kainatın ortaya çıxış tarixi yoxdur, o onsuz da həmişə vardı" kimi düşünmək çox ağılsız bir düşüncə olar.

Bu mövzunu daha yaxşı anlamağınız üçün belə bir nümunə verək: Sabah məktəbə gedərkən fərqli bir yoldan gedəcəyinizi və yol üzərində bir heykəllə qarşılaşacağınızı düşünün. Nə düşünərsiniz? "Bir heykəltəraş bu heykəli düzəltmiş və buraya yerləşdirmişdir" deyərsiniz, elə deyilmi? Bəs bir dostunuz; "xeyr bu heykəl həmişə buradaydı, onu heç kim düzəltmədi, daim burada dayanırdı" desə nə deyərdiniz? Yəqin ki, dostunuzun olduqca axmaq düşüncəyə sahib olduğunu, hər sənət əsərinin mütləq bir yaradıcısı olduğunu söyləyərdiniz, elə deyilmi?

Onda kainatın həmişə mövcud olduğunu söyləyənlər, heykəlin həmişə mövcud olduğunu söyləyən yoldaşınızdan olduqca axmaq düşüncülər. Çünki heykəl, bir qaya parçasının müəyyən formaya salınmış halıdır. Kainatın içində isə, bu qaya parçası ilə əsla müqayisə edilə bilməyəcək qədər çox sayda göy cismi, daha çox sistem və fəvqəladə tarazlıqlar vardır.

Onsuz da kainatın həmişə mövcud olduğu kimi bir düşüncənin axmaq olduğu göy araşdırmaları genişləndikcə daha da aydınlaşdı. Çünki, bu araşdırmalar nəticəsində hər şey kimi kainatın da bir başlanğıcı olduğu ortaya çıxdı.

Kainatın bir doğum günü olduğunu isbat edən ilk insan Edvin Habl adlı astronom olmuşdur. (Onsuz da bilirsiniz, amma yenə də xatırladaq: Astronom səmanı, kosmosu araşdıran insanlara deyilir.) Astronom Hablın nəhəng bir teleskop vardı. 1929-cu ildə, həmişəki kimi nəhəng teleskopuyla səmanı araşdırdığı bir gün, ulduzların hərəkət etdiyini gördü.

Bunlar adi hərəkətlər deyildi. Çünki ulduzlar fasiləsiz surətdə bizdən uzaqlaşır dılar. Hətta onlar bir-birlərindən də uzaqlaşır dılar. Hər şeyin bir-birindən uzaqlaşdığı bir kainat isə, daim genişlənən bir kainat deməkdi.

Bundan bir əsr əvvəl qədər insanlar bu həqiqəti bilmirdilər. Lakin bu gün ulduzların bir-birlərindən və yer kürəsindən uzaqlaşdıqlarını bütün elm adamları söyləyir.

Ulduzların bu hərəkəti kainatın yaradılışıyla əlaqədar çox əhəmiyyətli bir məlumatdır. Çünki, ulduzların bir-birlərindən dayanmadan uzaqlaşmaları, başlanğıcda hamısının bir yerdə olduğunu göstərir. Elm adamları, bundan təxminən 15 milyard il əvvəl kainatın bütün maddəsinin sancaq başı qədər kiçik bir nöqtədə sıxılmış vəziyyətdə olduğunu müəyyənləşdirdilər. Bu nöqtənin partlaması və kosmosa yayılması nəticəsində bugünkü kainat ortaya çıxmışdı.

İndi isə, buraya qədər sadaladıqlarımızı sırayla alt–alta yazaq:

- Birincisi, ulduzlar daim hərəkət edirlər;
- İkincisi, ulduzlar bizdən uzaqlaşır lar;
- Üçüncüsü, zaman yavaş–yavaş geriyyə alınsa, ulduzların bir-birlərinə yaxınlaşdığı görülər. Bu geriyyə hərəkət, bütün kainat tək bir nöqtədə birləşənə qədər davam edər.

Bir qədər də geriyyə getsək bu nöqtə də yox olar. Yəni kainat yoxdan yaranmışdır, Allah tərəfindən yaradılmışdır.

Yoxluğun necə bir şey olduğunu aşağıdakı üç sadə sualı cavablandıraraq asanlıqla anlaya bilərsiniz.

1) Bir il əvvəl neçə yaşındaydınız?

Mütləq hazırkı yaşınızdan bir yaş daha kiçik olduğunuzu deyəcəksiniz.

2) Hal–hazırkı yaşınızdan bir–bir geri saysanız, ən son hansı yaşınızı söyləyərsiniz?

Hamınız "bir" demiş olmalısınız. Bu sizin doğulduğunuz andan bir il sonra çatdığınız yaşdır. İlk doğulduğunuz anda isə hələ bir yaşınız yoxdur, bu an isə sıfır yaş olaraq ifadə edilə bilər.

3) Doğulduğunuz zamandan bir il əvvəli düşünün! O zaman neçə yaşındaydınız? Və haradaydınız?

Bu suala, "o vaxt mən yoxdum" şəklində cavab vermiş olmalısınız.

Həqiqətən də doğru cavab, ananız sizə hələ hamilə qalmadan əvvəlki vaxtlarda olmamağınızdır.

Yaşınızla birlikdə bədəniniz üçün də eyni geriye sayma əməliyyatını aparsaq, nəticədə bədəninizin də yox olduğunu görərsiniz. Geri aldığımız hər bir yaşla birlikdə bədəniniz də kiçilər. Bədəniniz kiçilə–kiçilə, ananızın qarınıdakı halınızı alar. Ananızın qarınıdakı kiçilmə davam edər və ən sonda ananızın sizə hamilə olmadığı zaman gəlib çatar.

Məhz kainat da, eynilə sizin kimi, Allah tərəfindən yaradılmadan əvvəl yoxdu. Zamanı geri alsaq kainatın da yaşı kiçilər. Yenə sizin kimi, bir yerə qədər kiçilər və ən sonunda yox olar. Onda kainatın ortaya çıxmış olması, onun "yaradılmış" olması deməkdir.

İndi bunu xatırlatmalıyıq ki, bir şeyin olmadığı halda, sonradan mövcud olduğunu bildirmək üçün "yaradılış" sözündən istifadə olunar və hər hansı bir şeyi yoxdan meydana gətirə bilən, yəni "yaradan" yalnız Allahdır. İnsanlar da daha əvvəl mövcud olmayan şeylər düzəldə bilərlər. Məsələn, ortada bir şəkil olmadığı halda, şəkil çəkə bilərlər və ya bir gəmi olmadığı halda, gəmi düzəldə bilərlər. Amma insanlar ancaq dünyada mövcud olan imkanlarla, daha əvvəl nümunələrini gördükləri şeyləri düzəldə bilərlər. Bu isə, yaratmaq deyil. Yaratmaq bir şeyi yoxdan nümunəsiz olaraq meydana gətirməkdir. Kainatdakı hər şeyi və təbiidir ki, kainatın içindəki planetimizi də nümunəsiz olaraq Allah yaratmışdır.

İnsan isə, bir qədər əvvəl söylədiyimiz kimi bir şəkil çəkərkən belə Allahın yaratdıqlarını nümunə götürür. Məsələn, sizdən bir mənərə rəsmi çəkməyinizi istəsək, kağıza nələr çəkərsiniz? Böyük ehtimalla, Günəş, dağ və bir neçə yaşıl ağac və bəlkə bir də göy qurşağı və ya dəniz çəkərsiniz. Yaxşı, indi bir düşünün! Heç ağac görməmiş olsaydınız, ağac rəsmi çəkə bilərdiniz mi? Xeyr, qətiyyən çəkə bilməzdiniz və ya anadangəlmə kor olan biri barədə düşünün Günəşin yumru olduğunu bilməsi üçün, biri bunu özünə söyləmiş olmalıdır. Çünki, görə bilmədiyi bir şeyi bilməsinə imkan yoxdur.

Uşaqlar! Bu nümunələrdən sonra yenidən açıq şəkildə gördüyümüz kimi, nümunəsiz yaratma gücü olan yalnız Allahdır. Allahın bütün insanlara yol göstərici olaraq endirdiyi müqəddəs kitab olan Quranda bu həqiqət belə xəbər verilir:

O, göyləri və yeri nümunəsiz olaraq yaradandır... (Ənam surəsi, 101)

Uşaqlar indi növbə, Allahın kainatı necə yaratdığını öyrənməyə gəldi. Əminik ki, hamınız, belə böyük bir hadisənin necə baş verdiyini düşünməyə başlamısınız.

Biq Bənq (böyük partlayış) və kainatın genişlənməsi

Kainatın milyardlarla il bundan əvvəl, tək bir nöqtə olduğunu artıq bilirsiniz. İndi növbə bu kiçik nöqtənin necə bir anda böyüməyə başladığını öyrənməyə gəldi.

Bildiyiniz kimi, çizgi filmlərində qəhrəmanın həmişə bir düşməni olar. Bu düşmən filmin qəhrəmanını ələ keçirmək üçün müxtəlif yollara əl atar. Bu yollardan tez-tez əl atdığı yol isə, dinamitdən istifadə etməkdir. Məsələn, sevimli dovşan Baqz Banninin yuvasına və ya sürətli dəvə quşu Road Runnerin (çizgi film) keçdiyi yollara düşmənləri həmişə dinamit qoyarlar. Sevimli qəhrəmanlar bu dinamitdən böyük məharətlə xilas olurlar.

Bəli, indi isə, bu partlayışlardan birini xəyal edin. Məsələn, Baqz Bannini tutmaq istəyən ovçunun, Banninin torpağın altındakı yuvasına dinamit qoyduğunu düşünün! Dinamit partladıqda nə baş verər? Yerdən yuxarı doğru hər tərəfə torpaq parçaları saçılar, elə deyilmi? Partlayışdan əvvəl bu torpaq parçaları bütöv halda olar. Lakin, partlayışdan sonra torpaq kiçik parçalar halında ətrafa saçılar və parçalar bir-birlərindən uzaqlaşarlar.

Budur uşaqlar, kainat da bundan milyardlarla il əvvəl, belə bir partlayışla ortaya çıxdı. Partlayışla parçalar meydana gəldi. Bu parçalar, torpaq parçalarının ətrafa saçılıb yayılması kimi bir-birlərindən uzaqlaşaraq yayıldılar. Kainatı və içindəki göy cisimlərini meydana gətirməyə başladılar.

Kainatın Allah tərəfindən yaradılmasının başlanğıcı olan bu partlayışa, Biq Bənq (böyük partlayış) adı verildi. Bu böyük partlayışla kainat həmin andan etibarən dayanmadan formalaşmağa və genişlənməyə başladı və hələ də genişlənməyə davam edir.

İndi isə, digər başlığa keçmədən əvvəl buraya qədər qeyd etdiklərimizi, bəndlər şəklində yazaq.

- 1) Uzun illər əvvəl kainat deyə bir şey yox idi;
- 2) Kainat, tək bir nöqtənin partlamasıyla yarandı;
- 3) Partlayışla kainatımızı təşkil edən cisimlər ortaya çıxdı və bir-birlərindən uzaqlaşmağa başladılar;
- 4) Kainatdakı cisimlərin bir-birindən uzaqlaşmasıyla kainat genişlənir.

Bütün bunlar Allahın sonsuz gücünün və qüdrətinin dəlilləridir. Dünyadakı bütün insanlar bir yerə toplansa kainatın kiçik bir bənzərini belə meydana gətirə bilməzlər. Biq Bənqin bənzəri bir partlayış, planetimizdəki bütün vəsaitlərdən istifadə edilsə belə meydana gətirilə bilməz. Deməli, bütün güc bütün bunları meydana gətirən Allaha məxsusdur. Növbəti mövzunu oxuduqda Allahın gücünün və aqlının sonsuz olduğunu daha yaxşı anlayacaqsınız.

Partlayışla yaranan nizam

Uşaqlar sizin də təxmin edəcəyiniz kimi heç bir partlayış nizam meydana gətirməz. Tam əksinə, partlayış mövcud nizamı korlayar. Partlayışın olduğu yerdəki hər şey zərər görər. Güclü bir bomba, böyük bir binanı dağıdıb yox edə bilər. Dünyanın ən güclü bombası atom bombasıdır. Bu bomba atıldığı yerdəki bütün nizamı yox edir. Bir anda böyük bir şəhəri darmadağın edə bilər.

Biq Bənq adlandırdığımız kainatı meydana gətirən böyük partlayış isə milyardlarla atom bombasının partlayışından olduqca güclü bir partlayışdır. Lakin tam əksinə, bu partlayış nəticəsində, mükəmməl bir nizam meydana gəlmişdir. Hər tərəfi bizim üçün diqqətlə hazırlanmış planetimiz də bu partlayışdan sonra ortaya çıxmışdır.

Bəs sizcə Biq Bənqdən sonra bu mükəmməl nizam necə meydana gəlmiş ola bilər?

Bəli uşaqlar, böyük bir partlayışla kainatı yoxdan yaradan Allahdır. Əlbəttə ki, kainatdakı mükəmməl nizamı meydana gətirən də yenə Rəbbimizdir.

Onsuz da bundan başqa bütün cavablar səhvdir. Məsələn, partlayışdan sonra nizam öz-özünə meydana gəldi deyən bir insan, axmaq bir cavab vermiş olar. Sizə bunun niyə axmaq bir cavab olduğunu bir bənzətməylə açıqlayaq:

Qumluğa bir bomba atılsa qumlara nə olar? Ətrafa saçılarlar, elə deyilmi? Bəs biri qumluqda bir partlayışdan sonra çox böyük qala meydana gəldiyini söyləsə, nə düşünərsiniz? Bu insanın yəqin ki, dəli, söylədiklərinin də qətiyyənlə yalan olduğunu düşünərsiniz. Məhz eynilə, kainatdakı nizamın öz-özünə meydana gəldiyini söyləyən birinin də dəli olduğu düşünülər. Həmçinin nəhəng kainatda qumdan düzəldilmiş bir qalaya müqayisə edilə bilməyəcək qədər olduqca artıq təfərrüat, tarazlıq və üstünlük var.

Nəticə etibarilə, kainatdakı mükəmməl nizam, kainatın öz-özünə meydana gəlmədiyini sübut edir. Kainatdakı hər nizam və tarazlıq da Allahın sonsuz ağıllığının göstəricilərindəndir.

Quranda kainat haqqında verilən məlumatlar

Quran, Allahın insanlara göndərdiyi müqəddəs kitabdır. Hər mövzuda ən doğru məlumatlar Qurandan öyrənilir. Çünki Quranın hər sətiri Uca Allahın bir sözüdür. Lakin, Quranın endirildiyi dövrdə, elm və texnologiya indiki qədər inkişaf etməmişdi. Bundan ötrü də, son dövrlərə qədər Quranda yazılmış məlumatları araşdırmaq mümkün olmadı. Bu gün isə elmdə və texnologiyada çox böyük irəliləyişlər əldə olunur. Hər yeni inkişaf, Quranda bildirilən məlumatlarla tamamilə eyni çıxır. Məsələn, Quranda kainatın bir nöqtədə olarkən sonradan partlayış nəticəsində yayıldığı bildirilir. Əvvəlki səhifələrdə sizə bildirdiyimiz kimi, müasir elmin çatdığı nəticə, Qurandakı məlumatla tamamilə eynidir. Quranda bu elmi həqiqət belə bildirilir:

Məgər kafirlər göylərlə yer bir olduğu zaman Bizim onları bir–birindən araladığımızı görmürlərmi?... (Ənbiya surəsi, 30)

Bu ayəni belə izah edə bilərik:

– "Göylər" sözü, bütün kainat mənasını verir.

– Belə olduqda, "göylərlə yer bir olduğu" ifadəsi, əvvəllər kainatdakı bütün varlıqların bir–biriylə iç–içə olduğunu bildirir.

– Nəhayət, ayədə keçən "onları bir–birindən araladığımızı" ifadəsi kainatın partlayışla hissələrə ayrıldığını bildirir.

Quranda elmin yeni kəşf etdiyi, kainatla əlaqədar daha bir çox məlumat var. İndi bu məlumatlardan bir nümunə daha verək.

Sizə daha əvvəl haqqında danışdığımız Habl adlı astronomun kainatın genişləndiyini isbat etdikdə tarix 1929–cu ildi. Yəni bundan yalnız 72 il əvvəl idi. Halbuki, eyni məlumat Quranda bundan tam 1400 il əvvəl bildirilmişdir. Ayələrdə bundan belə bəhs edilir:

Biz göyü qüdrətlə yaratdıq və Biz onu genişləndiririk. (Zəriyət surəsi, 47)

Ayədə keçən "göy" sözü, kosmos və kainat mənasında işlədilmişdir. **"Biz onu genişləndiririk"** ifadəsi isə, açıq şəkildə kainatın genişləndiyini bildirir.

Bu nümunələr iki şeyi sübut edir:

– Quran qəti surətdə Allah tərəfindən göndərilmiş müqəddəs bir kitabdır;

– Quranda yazılanlar ən doğru məlumatlardır. Çünki Quran, kainatı və içindəki hər şeyi yaradan Allah tərəfindən göndərilmişdir, əlbəttə ki, Öz yaratdığını ən yaxşı bilən də Allahdır.

Bu fəsildə bütün kainatın Allah tərəfindən yoxdan yaradıldığını gördük. İndi isə, Allahın sonsuz gücünün və elminin əsəri olan kainatda bir səfərə çıxmaq.

II Fəsil: Kainatın yaradılışı

Bu fəsildə sizə kainatı meydana gətirən göy cisimlərindən danışacağıq. Əlbəttə ki, Günəş, Ay və Yer bu göy cisimlərinin bizə ən yaxın və ən tanış olanlarıdır... Ancaq kainatın gözünüzlə görə bilmədiyiniz yerlərində başqa göy cisimləri də var.

Kosmosu mövzu götürən cizgi filmləri və ya kosmosla əlaqədar kinofilmlər barədə düşünün! Buludların yuxarısı, bu filmlərdə gördüyünüz ulduzlar, planetlər və asteroidlərlə doludur. Bunların hər birinə göy cismi deyilir. Bu göy cisimlərinin milyardlarlası bir yerə toplanaraq qalaktika dediyimiz nəhəng ulduz qrupları meydana gətirirlər. Göy cisimlərinin hamısı çox böyükdür. Məsələn, planetimiz digər göy cisimləri arasında kiçik sayıla biləcək bir planetdir. Lakin buna baxmayaraq, insanları, heyvanları, dağları, düzənlikləri, okeanları ağılınıza gələn hər şeyi üzərində daşıyacaq qədər böyükdür.

İndi istəsəniz səyahətimizə milyardlarla ulduzun bir yerdə olduğu, nəhəng ulduz qrupları olan qalaktikalarla davam edək!

Qalaktikalar

Qalaktikalar milyardlarla ulduzdan ibarətdirlər (unutmayın ki, ulduzlar Günəş kimi böyük göy cisimlərdir. Məsələn, Planetimiz və ya Ay bir ulduz deyil, sadəcə planetdirlər). Ən böyük qalaktikadakı ulduz sayı təxminən 3 trilyondur. Orta böyüklükdəki bir qalaktikada təxminən 200–300 milyard, kiçik bir qalaktikada isə təxminən 100 milyard ulduz var.

Burada azacıq dayanıb düşünək: Milyard sizin üçün nə ifadə edir? Məsələn, 1 rəqəminin yanına iki sıfır qoysanız 100 olar. Əgər buna bir sıfır da əlavə etsəniz 1000 olar. Bir sıfır daha əlavə edin, bu an qarşınızda 10 000 (on min) sayı olar. 10 000–ə qədər sayı bilərsinizmi? Bəlkə sayarsınız, amma bu yəqin ki, xeyli vaxtınızı alar. Xəbəriniz varsa, hələ də milyarda çata bilmədik. O zaman 10 000–nin yanına iki sıfır da əlavə edək. Hal–hazırda qarşımızdakı ədəd 1 000 000 (bir milyon)–dur. Yenə qalaktikalardakı ulduz sayına çata bilmədik. Amma 1 000 000–un yanına üç sıfır daha əlavə etsəniz bu vaxt 1 000 000 000 (bir milyarda) çatırıq. 1 000 000 000–a qədər sayı bilərsinizmi? Buna biz cavab verək: Bir milyarda qədər saymaq bir neçə on ilinizi aparar...

İndi isə, demək olar ki, qalaktikalardakı ulduz sayına yaxınlaşdıq. 1 000 000 000–ın yanına iki sıfır da əlavə etsəniz 100 000 000 000 (yüz milyard) alınar. Məhz bu, milyardlarla qalaktika arasında ən kiçiklərindən birində yerləşən ulduzların sayıdır.

İndi kosmosun nə qədər böyük olduğunu anladınızmi? Kosmosdakı bütün ulduzları saymağa çalışsanız, bunu heç dayanmadan ömrünüz boyu etsəniz də sayıb qurtara bilməzsınız. Amma Yaradıcımız olan Allah, bu, gözünüzdə canlandıra bilməyəcəyiniz qədər böyük kosmosu yoxdan yaratmışdır və hər an bu ucsuz–bucaqsız kainatın hər

yerinə hakimdir. Nəhəng kainatımızda baş verən hər şeyi, mövcud olan hər varlığı Allah bilir və görür. Rəbbimizin sonsuz qüdrəti bir Quran ayəsində belə bildirilir:

...O göylərdə və yerdə olanları da bilir. Allah hər şeyə qadirdir. (Ali İmran surəsi, 29)

Biz yenə mövzumuza davam edək və Allahın yaratdığı qalaktikaları daha yaxından tanımağa çalışaq.

Böyük və orta böyüklükdəki qalaktikalarda bir qalaktika mərkəzi olar. Bu mərkəz, təxminən 100 milyard ulduzdan ibarət olan bir ulduz qrupudur. Qalaktika mərkəzinin ətrafında isə, böyük sürətlə fırlanan qollar var. Bu qollar, ulduzlar, qaz və toz buludlarından meydana gələr.

Qolları və mərkəzləriylə birlikdə qalaktikalar kosmosdakı ən böyük göy cisimləridirlər. Bu nəhəng göy cisimləri bir də öz aralarında qruplar meydana gətirərlər. Bəzi qalaktika qruplarında minlərlə qalaktika var. Bundan əlavə, bu qalaktika qrupları da öz aralarında təkrar qruplaşırlar. Bu müntəzəm qruplaşma belə davam edər.

İndi bura qədər sadaladıqlarımızı sıralayaq:

- Qalaktikalar milyardlarla hətta trilyonlarla ulduzdan ibarətdirlər.
- Böyük və orta böyüklükdəki qalaktikaların, qalaktika mərkəzləri var. Bu mərkəzlər təxminən 100 milyard ulduzun qalaktikanın ortasında toplanıb qruplaşması nəticəsində əmələ gəlmişdirlər.
- Qalaktika mərkəzinin ulduzlar, qaz və toz buludundan meydana gəlmiş qolları var. Bu qollar, böyük sürətlə qalaktika mərkəzinin ətrafında dayanmadan fırlanarlar.
- Qalaktikalar bir yerə toplanaraq qalaktika qruplarını meydana gətirərlər. Bəzən bir qalaktika qrupunda minlərlə qalaktika ola bilər. Qalaktika qrupları da öz aralarında qruplaşırlar.

Bütün bunlardan savayı, 100 milyard ulduzlu bir qalaktikanın kiçik bir qalaktika olduğunu unutmayın. Əlbəttə ki, hər bir ulduzun ən azı Günəşimiz qədər böyük olduğunu, eləcə də, bir çox ulduzun ətrafında planetimiz kimi irili-xırdalı planetlərin fırlandığını da...

Yaxşı, indi yaxşı şəkildə düşünüb cavab verin. Milyardlarla ulduz öz-özünə nizamlı şəkildə bir yerə toplanma bilərmi? Ulduzlar bir-birləriylə və ya digər göy cisimləriylə (məsələn, planetimiz və ya digər planetlərlə) toqquşmadan hərəkət edə biləcəkləri tarazlığı öz-özlərinə meydana gətirə bilərmi?

Xeyr, ulduzların öz-özlərinə nizam və ya tarazlıq meydana gətirmələri qeyri-mümkündür. Deməli, ulduzların, bir-birləriylə toqquşmadan ilk yarandıqları gündən bəri, yəni milyardlarla ildir ki, böyük sürətlə fırlana bilmələri, onları yaradan, planlayan və

təşkil edən biri olduğunu göstərir. Şübhəsiz ki, bu Yaradıcı, bütün kainatın hakimi olan Allahdır. Allah, kosmosdakı planetlər, ulduzlar və quyruqlu ulduzlar üçün saysız-hesabsız yollar yaratmışdır. Bu göy cisimləri öz yollarında bir-birləriylə toqquşmadan hərəkət edirlər.

İndi isə, kainatdakı səyahətimizə içində bizim də olduğumuz qalaktikayla davam edək!

Süd yolu qalaktikası

Süd yolu, planetimizin içində olduğu qalaktikanın adıdır. Süd yolu qalaktikası çox böyükdür. Əlbəttə ki, bütün böyük qalaktikalarda olduğu kimi, Süd yolunun da bir qalaktika mərkəzi var. Xatırlayırsınızsa, qalaktikalar hissəsində, qalaktika mərkəzinin nə olduğundan danışmışdıq. Bu mərkəzdə yerləşən ulduzlar daha yaşlı, qırmızı və sarı olan ulduzlardır. Qalaktikanın qollarındakılar isə, daha çox isti, gənc, mavi ulduzlardır. Həmçinin bu qollarda qaz və toz buludları da var.

Bu qalaktika spiralvari formadadır, əslində qalaktikanın forması tamamilə "külək gülünün" formasına bənzəyir. Yəni mərkəzindən kənara doğru açılan qolları var. Bu qolların sayı dördür. Bunlardan birinin adı "orion qolu" dur. "Günəş sistemi" adlanan planetlər toplusu bu qolda yerləşir və bu topludakı planetlərdən biri də planetimizdir.

Günəş sistemimiz Süd Yolu qalaktikasının mərkəzə yaxın hissəsində yerləşir. Lakin yaxın olmasına baxmayaraq, mərkəzin ətrafındakı dövrünü, ancaq 220 milyon ilə tamamlayır.

Nəhəng Süd Yolu qalaktikası, milyardlarla ildir ki, bu formasını və hərəkətini davam etdirir. İçindəki ulduzlar, olduqca böyük sürətlə fırlanıqları halda, daim nizam içində və eyni orbit üzrə hərəkət edirlər.

Ancaq ulduzların öz-özlərinə belə bir forma meydana gətirməsi qeyri-mümkündür. Öz aralarında belə bir qərar verib ən uyğun şəkildə düzülmələri və hərəkət etmələri də qeyri-mümkündür. Bir bağçadakı daşlar barədə düşünün! Daşlar bir yerə toplanaraq, "bir hissəmizdə mərkəzi, digər hissəmizdə də qolları meydana gətirək və sonra da heç dayanmadan və sıranı pozmadan bağçada fırlanaq" kimi bir qərar verə bilərlərmi? Biri sizə belə bir şey gördüyünü söyləsə inanırsınız? Əlbəttə ki, inanmazsınız... Əlbəttə ki, Süd Yolu qalaktikasının təsadüfən meydana gəldiyini və ulduzların öz-özlərinə aldıkları qərarla hərəkət etdiyini söyləmək də ən azı bu bağçadakı daşlar nümunəsi qədər gülməli olar. Unutmayın ki, daşlar necə cansız varlıqlardırsa, göy cisimləri də cansız, şüursuz varlıqlardır.

Allahdan başqa heç bir güc, milyardlarla nəhəng ulduzu yaradıb onlar üçün nizamlı bir sistem meydana gətirə bilməz. Məhz bundan ötrü də, kainatla əlaqədar öyrəndiyimiz hər məlumat Allahın varlığını və üstün yaratma gücünü xatırladır. Həmçinin, Onun sonsuz ağılı və məlumatını bizə göstərir.

İndi isə, səfərin əvvəlindən bəri davamlı bəhs etdiyimiz ulduzlara gedən yola davam edək.

Ulduzlar

Ulduzlar və planetlər, kosmosdakı "dumanlıq" adlandırılan qaz və toz yığınlarının bir yerə toplanıb sıxılmaları nəticəsində meydana gəlirlər. Göy cisimlərinin mənbəyi olan dumanlıqlar bu səbəbdən ötrü kainatda olduqca əhəmiyyətli yerə sahibdirlər. Dumanlıqların ulduzlar kimi öz işıqları yoxdur. Bundan ötrü də, onları görmək çox çətinidir. Ancaq içlərindəki qaz parladıqda, ulduzlardan gələn işığı əks etdirdiklərində və ya işıq mənbəyinin önünə keçdiklərində görünürlər.

Ulduzlar, ətraflarına istilik, işıq və enerji verirlər. Çox kiçik ulduzlar olduğu kimi nəhəng ulduzlar da var. Bununla yanaşı, çox böyük olduğunu düşündüyümüz Günəş orta böyüklükdəki bir ulduzdur və Günəşdən olduqca böyük ulduzlar var.

Bəs ulduzların müəyyən müddət yaşadıqlarını bilirdinizmi? Bəli, uşaqlar ulduzlar canlı deyildirlər, amma eynilə canlılar kimi doğular, yaşayar və ölərlər.

Yuxarıda da bəhs etdiyimiz kimi ulduzlar dumanlıqlardan meydana gələr və yaşamağa başlayarlar. Nəhəng bir ulduz ömrünü bitirəndə, şiddətli şəkildə partlayaraq kosmos boşluğuna dağılar. Bu ulduzun dağılan hissələrindən də daha kiçik ulduzlar və planetlər meydana gələr. Günəş, Günəş sistemi içindəki planetlər və bizim planetimiz də, qədim zamanlarda nəhəng bir ulduzun partlaması nəticəsində ortaya çıxmışdır.

İndi isə, Günəş sistemimizin qonağı olaq. Görək Günəş sistemiylə əlaqədar nələr öyrənəcəyik.

Günəş sistemi

Günəş sistemimiz, Günəş, doqquz planet və bu planetlərin altmış bir peykindən ibarətdir. Bu planetlər arasındakı boşluqda bir çox quyruqlu ulduz və asteroid var. Bütün bu göy cisimlərinin ən böyüyü olan Günəş isə, bütün Günəş sisteminin ürəyidir.

Günəş sistemimizin bir hissəsi olan bu doqquz planet, həm öz ətraflarında, həm də Günəş ətrafında sıralanmış şəkildə daim fırlanarlar. Günəşə ən yaxın olandan ən uzaq olana doğru planetlərin adlarını ardıcıl sadalayaq; Merkuri, Venera, Yer, Mars, Yupiter, Saturn, Uran, Neptun və Pluton. Gördüyünüz kimi planetimiz, Günəşə yaxınlıq ardıcılığında üçüncüdür.

Günəş sistemində yerləşən hər planetin fərqli xüsusiyyətləri var. Bunlardan bəzilərinin temperaturu gülləni əridəcək qədər yüksəkdir. Bəziləri isə tamamilə buzlaqlarla örtülüdür. Bəzi planetlər tamamilə qazdan ibarətdirlər. Bəziləri isə Ay qədər kiçikdirlər.

Peyklərlə planetlər arasında çox uyğun bir əlaqə var. Planetlər peyklərini özlərinə doğru çəkirlər. Peyklər isə bu çəkimi tarazlayırlar. Əgər bu tarazlıq yaradılmasaydı, peyklər planetlərə yapışar və ya qopub gedərdilər.

Məsələn, Ay bir qədər yavaş fırlansaydı sürətlə Yer kürəsiylə toqquşardı. Bu isə planetimizin sonu olardı. Daha sürətli fırlansaydı, bu dəfə də planetimizdən getdikcə uzaqlaşar və artıq bizim peykimiz ola bilməzdi.

Səyahətimizə Günəş sisteminin ürəyi olan Günəşi araşdıraraq davam edək.

Günəş

Günəş, Günəş sistemindəki ən böyük göy cisimidir. Çox isti və yanmaqda olan bəzi qazlardan ibarətdir. Bundan ötrü də, səthində hər saniyədə milyonlarla atom bombası partlayışı ilə eyni gücdə olan partlayışlar baş verir. Bu partlayışlar nəticəsində hündürlüyü planetimizin böyüklüyünün 40–50 misli qədər olan alovlar püskürər.

Bir alov topuna bənzəyən Günəş, səthindən çox böyük istilik və işıq yayır. Əgər, Günəş olmasaydı, daim gecə olardı və hər yer buzla örtülü olardı. Ən əhəmiyyətli isə, daha öncə söyləmişdik! Dünyada həyat, yəni biz ola bilməzdik.

Çünki kosmos (kosmos filmlərindən də xatırladığınız kimi) qaranlıq bir yerdir. Planetimiz də bu qaranlıq yerdəki bir göy cisimidir. Bu qaranlıq yerdə planetimizi Günəşdən başqa işıqlandıracaq və isindirəcək bir göy cismi yoxdur.

Lakin Günəşdən yayılan işıq çox parlaqdır. Yəqin ki, buludsuz bir gündə Günəşə baxmısınız. Xatırlayın görək. Bir neçə saniyə baxandan sonra gözləriniz qamaşmışdı, elə deyilmi? Əslində, Günəşə bu parlaq işığından ötrü birbaşa baxmaq çox təhlükəlidir. Bu parlaq işıq gözlərimizə zərər verə bilər. Həmçinin, yayda uzun müddət Günəş altında qalmaq da təhlükəlidir. Hətta, dərimizdə uzunmüddətli müalicə tələb edəcək çox ciddi yanıqlar meydana gələ bilər. Çünki xüsusilə yay aylarında Günəşdən çox böyük istilik yayılır. Halbuki Günəş, Planetimizdən milyonlarla kilometr uzaqdadır və kosmosa yaydığı istiliyin yalnız mində iki hissəsi planetimizə çatır.

Bəs Günəşdən çox uzaqda yerləşməsinə baxmayaraq, planetimizdə istilik bu qədər yüksələ bilirsə, görəsən Günəşin səthindəki istilik nə qədərdir?

Elm adamları bu mövzuda təxmini rəqəmlər verə bilirlər. Amma bu temperaturu, bildiyimiz hər hansı bir şeyin hərarətiylə müqayisə edərək anlamaq qeyri-mümkündür. Günəşin səthindəki temperaturun 6 min dərəcə olduğunu, mərkəzində temperaturun isə 12 milyon dərəcəyə qədər yüksəldiyini bir düşünün... Bunu bizə məlum olan nəylə müqayisə edə bilərik ki? Əlimizlə 50° C dərəcədən yüksək temperaturdakı suya toxunmağa dözə bilmərik. Ən qızmar yay günlərində belə havanın temperaturu ən çoxu 40°–50° dərəcə arasında olar. Bu nümunədən də, Allahın Yerlə Günəş arasındakı uzaqlığı ən uyğun şəkildə yaratdığını anlayırıq. Günəş bizə bir qədər də yaxın olsaydı, Yer

üzərindəki hər şey istidən qovrular və kül olardı. Lakin bir qədər də uzaq olsaydı, bu vaxt da hər şey buz bağlayardı. Əlbəttə ki, hər iki halda da həyat mümkün olmazdı.

Əslində, bənzər şəkildə Günəşin istiliyini daha az alan qütb bölgələri daimi buz təbəqəsiylə örtülü olub, daha çox olan Ekvator bölgələri isə daimi isti olar. Allah bu bölgələri bizə nümunə olması üçün yaratmışdır. Digər yerlər isə canlıların yaşaması üçün ən uyğun şərtlərdə yaradılmışdır. Bu Allahın bizə olan şəfqətini göstərir. Çünki, Allah Günəşlə Yer arasındakı uzaqlığı hazırkı kimi ən uyğun şəkildə yaratmasaydı, yerdəki həyat olduqca çətin olardı. Hətta olmaya bilərdi.

Ancaq əvvəlki səhifələrdə də qeyd etdiyimiz kimi Allah Günəşi və Ayı Yerdə həyatımızı rahatlıqla davam etdirə biləcəyimiz kimi bir nizamla yaratmışdır. Bir Quran ayəsində Günəşin və Ayın Allahın əmri ilə hərəkət etdiyi belə bildirilir:

Gördüyünüz göyləri dirəksiz yüksəldən, sonra da Ərşə uçan, müəyyən vaxta qədər göydə hərəkət edən Günəşi və Ayı əmrinə tabe edən Allahdır. O, işləri yoluna qoyur və ayələrini belə izah edir ki, bəlkə Rəbbinizlə qarşılaşacağınıza yəqinliklə inanasınız. (Rad surəsi, 2)

Günəşin cazibə qüvvəsi

Kainatdakı saysız göy cisminin bir-birləri ilə toqquşmadan, bir nizam içində hərəkət edə bilmələri, "orbitləri"nin Allah tərəfindən çox incə hesab əsasında müəyyənləşdirilməsi sayəsindədir. Planetlərin Günəş ətrafında fırlanarkən hərəkət etdiyi yola "orbit" deyilir. Heç bir planet orbitindən ayrılıb başqa bir istiqamətə doğru hərəkət edə bilməz. Çünki planetlər Günəşin cazibə qüvvəsinin təsiri altındadırlar. Siz bu sətirləri oxuyarkən planetimizin Günəş ətrafındakı orbitində saatda təxminən 108 000 kilometr sürətlə hərəkət etdiyini bir düşünün. Bu sürətin nə qədər böyük olduğunu bu yolla anlama bilərsiniz: Normal bir avtomobilin saatda çata biləcəyi ən yüksək sürət, orta hesabla saatda 200 kilometrdir. Yəni Yerin Günəş ətrafında fırlanma sürəti avtomobilin çata biləcəyi sürətin 540 misli qədərdir. Bu mövzuya dair digər bir nümunə isə belədir: bir güllə saatda təxminən 1800 kilometr sürətlə hərəkət edir. Yerin Günəş ətrafındakı fırlanma sürəti isə bir güllənin sürətinin 60 misli qədərdir.

Məhz Yerin bu yüksək sürətindən ötrü, Günəşin cazibə qüvvəsi çox əhəmiyyətlidir. Əgər Günəşin cazibə qüvvəsi zəifləsə, fəvqəladə sürətindən ötrü Planetimizlə birlikdə kosmosa sovrularıq və bu planetimizin sonu olar...

Bunun tam əksi olduqda isə, yəni Günəşin cazibə qüvvəsi artdıqda, planetimiz sürətlə Günəşə yaxınlaşar və əriyərək buxarlanır. Əlbəttə ki, belə olan halda biz də yox olarıq. Bundan əlavə, Günəşin cazibə qüvvəsi orbitləri üzrə hərəkət edən planetlərin bir-birlərinə toqquşmalarına da mane olar. Bəs Günəşin bu planetləri özünə doğru necə sürətlə çəkə bildiyi barədə heç düşündünüz mü?

Əslində hər şey çox aydındır. Bu tarazlıqları yaradan və onları bu halıyla daim qoruyan üstün bir güc sahibi olan Yaradıcımız Allahdır.

Həmçinin cazibə qüvvəsinə sahib olan yalnız Günəş deyil. Günəş sistemindəki planetlərin də öz cazibə qüvvələri var. Məsələn, Yerin cazibə qüvvəsi, Ayı yerə doğru çəkər. Ay bu cazibə qüvvəsindən ötrü, sanki müəyyən uzaqlıqda asılı vəziyyətdə dayanar. Bu sayədə Yer kürəsi Ayla toqquşmaq kimi bir təhlükədən qorunmuşdur. Şübhəsiz ki, onu Yerin üzərinə düşməkdən qoruyan, Allahın üstün və sonsuz gücüdür.

Günəşin cazibə qüvvəsinə bənzəyən və insan həyatı üçün əhəmiyyətli olan bir cazibə qüvvəsi daha var. Bu da yerin cazibə qüvvəsidir. Bizi yer üzündə saxlayan, asanlıqla yeriyib qaçmağımızı təmin edən yerin cazibə qüvvəsidir.

Əlinizdə bir top olduğunu düşünün. Əllərinizi topdan çəkəndə nə baş verər? Top yerə düşər elə deyilmi? Çünki yerin cazibə qüvvəsi onu özünə doğru çəkər. Lakin, bu topu kosmosda əlinizdən buraxsanız, top düşməz. Çünki, kosmosa çıxdıqda yerin cazibə qüvvəsinin təsiri yox olar. Buna görə də, cazibə qüvvəsinin varlığı bizim üçün çox əhəmiyyətlidir.

Amma çox əhəmiyyətli bir mövzu daha var: Cazibənin tam indiki səviyyədə olması da vacibdir. Əgər indikindən az olsaydı, bir qədər əvvəl söylədiyimiz kimi kosmosdaymış kimi havada yeriyər, yerə ayaq basa bilməzdiniz. Rahat hərəkət edə bilməz, daim bir yerdən başqa yerə sürüklənər, bir addım atdıqınızda sıçrayıb tavana dəyərdiniz. Eləcə də, cazibə qüvvəsinin şiddəti çox olsaydı bu dəfə də yerə yapışacağınız üçün yeriyə bilməzdiniz. Təkcə yerdə sürünərək hərəkət edə bilərdiniz.

Lakin, bunların heç biri başımıza gəlməz. Çünki Allah yerin cazibə qüvvəsinə həyatımız üçün ən uyğun səviyyədə yaratmışdır.

Bu mövzuda bir nümunə versək, bunu təsəvvürünüzdə daha yaxşı canlandırma bilərsiniz: Ayda da Yerdəki kimi cazibə qüvvəsi var. Ancaq bu cazibə qüvvəsi Yerdəkinə görə daha azdır. Bundan ötrü də, Ayda yaşaya bilməzsiz. Şübhəsiz ki, televiziyada və ya kosmosla əlaqədar filmlərdə astronautların Aydakı hərəkətlərini seyr edirsiniz. Bütün həyatımızı bu cür keçirə bilərdikmi? Əlbəttə ki, keçirə bilməzdik.

İndi isə, Günəşin cazibə qüvvəsinin təsiri altındakı planetlərə baş çəkərək səfərimizi davam etdirək.

Planetlər

Planetlərin ulduzların ətrafında fırlanan göy cisimləri olduğundan daha əvvəl danışımışıq. Bu başlıqda Planetimizin də içində olduğu Günəş sistemindəki planetləri araşdıracağıq. Günəş sistemini bir dairə kimi təsəvvür etsək, Günəş bu dairənin tam ortasında, yəni mərkəzində yerləşər.

Dairənin ən kənarındakı planet Plutondur. Pluton eyni zamanda, Günəşə ən uzaq və ən kiçik planetdir. Bu planeti müşahidə etmək olduqca çətin, Hubble teleskopu belə,

ancaq bunun səthində yerləşən bəzi sadə şeyləri ortaya çıxarda bilmişdir. Bu kiçik göy cismi, olduqca "soyuq"dur. Temperaturu təxminən -238°C -dir! Qışda qarlı havalarda -2° – (-3°) dərəcəyə qədər azalan istilik dondurucu soyuqdur. Plutondakı -238°C -lik temperatur isə bizim dözə bilmədiyimiz qış günlərindəki soyuğun təxminən 100 mislidir. Bu da həyatımıza son qoyacaq həddəki soyuq deməkdir. Pluton planeti bu qədər soyuq olmasından ötrü, çöldən bir buz yığını kimi görünər.

Günəş sisteminin mərkəzinə, yəni dairənin daxili hissəsinə doğru bir qədər də irəlilədikdə Neptunla qarşılaşarıq. Bu planet də olduqca "soyuq"dur: Səthinin temperaturu təxminən -218°C -dir. Qazlardan ibarət olan atmosferi insan üçün zəhərlidir. Bundan əlavə, planetin səthində, sürətləri saatda 2000 kilometrə çatan qorxunc tufanlar əsər.

Mərkəzə, yəni dairənin ortasına doğru bir qədər də irəlilədikdə Uranla qarşılaşarıq. Uran Günəş sistemindəki üçüncü böyük planetdir. Atmosfer temperaturu təxminən -214°C -dir, yəni bu planet də bizi bir saniyədə donduracaq qədər soyuqdur. Zəhərli qazlardan ibarət olan atmosferi, qətiyyən yaşamaq üçün əlverişli deyil.

Günəşə doğru səyahətimizə davam etsək, Saturnla qarşılaşarıq. Günəş sisteminin bu ikinci böyük planeti, ətrafındakı halqalarıyla tanınır. Bu halqalar qaz, buz və qaya parçalarından ibarətdir. Bu planetdə temperatur yenə yaşamağa imkan verməyəcək qədər aşağı olub -178°C -dir.

Günəşə doğru bir qədər də irəlilədiyimiz vaxt, Günəş sisteminin ən böyük planeti olan Yupiterlə qarşılaşarıq. Yupiter, böyüklüyü Yer in diametrindən 11 dəfə çox olan bir planetdir (bu böyüklüyü daha yaxşı anlamaq üçün Yer kürəsi böyüklüyündə olan 11 planetin birləşdiyini düşünün!). Bu planetdə də şərtlər yaşamaq üçün əlverişli deyil. Çünki Yupiterdə heç bir quru parçası yoxdur və çox soyuq bir planetdir.

Yupiterdən sonra Mars gəlir. Mars, Yerlə müqayisə edilə bilməyəcək qədər ölü bir planetdir. Marsda hər hansı bir canlılığın yaşaması qeyri-mümkündür. Bunun çox mühüm səbəbləri var: Birincisi, Marsın atmosferi yüksək miqdarda karbon qazı ehtiva edən zəhərli bir qarışıqdır. İkincisi, planetin üzərində heç su yoxdur. Üçüncüsü, Marsdakı temperatur təxminən -53°C -dir. Dördüncüsü isə, Marsda çox güclü küləklər əsməsi və aylarla davam edən qum fırtınalarının meydana gəlməsidir.

Marsdan sonra qarşımıza çıxan mavi planet, dünyamızdır. Sizə Dünyamızın xüsusiyyətləri barədə ən axırıncı başlıqda geniş şəkildə məlumat verəcəyik. Ancaq indidən bunu xatırladaq ki, Dünyamız, üzərində canlılığın yaşamasına imkan verən yeganə planetdir.

Günəşə doğru hərəkət edərkən qarşılaşacağımız növbəti planet Venera olacaq. Venera Günəş sistemində Günəş və Aydan sonrakı ən parlaq cisimdir. Bundan ötrü də, ən qədim dövrlərdən bəri insanlara məlumdur. Venerada dondurucu soyuqların əksinə, yandırıcı istilik hökm sürür. İstilik səthdə təxminən -450°C -yə qədər çatır. Bu, gülləni belə əritməyə kifayət edəcək bir istilidir. Veneranın digər bir xüsusiyyəti də, sıx karbon təbəqəsindən ibarət ağır atmosfərə malik olmasıdır. Həmçinin Veneranın atmosferində

kilometrlərlə qalınlıqda turşu təbəqələri var. Buna görə də, planetdə daima öldürücü turşu yağışları yağar. Belə bir mühitdə, heç bir canlı yaşaya bilməz.

Günəşə doğru hərəkət etməyə davam etsək Günəşə ən yaxın planet olan Merkuriyə çataırıq. Merkuriyin ən maraqlı xüsusiyyəti, öz ətrafında çox yavaş fırlanmasıdır. Öz ətrafında fırlanma sürəti, demək olar ki, Günəşin ətrafında fırlanma sürəti qədər yavaşdır. Belə ki, Merkuri Günəş ətrafında iki dəfə fırlandıqda, öz ətrafında yalnız üç dəfə fırlanmış olar. Gecə ilə gündüzün bu qədər uzun olması, planetin bir üzünü qovurarkən, o biri üzünü isə dondurur. Bundan ötrü də, gecə ilə gündüz arasındakı temperatur fərqi təxminən 1000° C-dir. Əlbəttə ki, belə bir mühit, heç bir canlıya yaşamasına imkan verməz.

Buraya qədər öyrəndiklərimiz əsasında ortaya çıxan həqiqət, Yer kürəsi istisna olmaqla Günəş sistemindəki digər planetlərin yaşamaq üçün qətiyyətlə əlverişli olmamasıdır. Günəş sistemindəki planetlərin hər biri ölü və səssiz nəhəng cisimlərdir. Planetimiz isə həyat üçün lazım olan hər şeyin mövcud olduğu, rəngarəng səthə malik bir planetdir. Yamyaşıl meşələr və masmavi dənizlərlə kosmosdan çox gözəl görünür. Aya ilk gedən astronavtlar, Yer kürəsinin rəngli və parlaq görünüşü qarşısında heyrətə gəlirlər.

Digər göy cisimləri

Günəş sistemindəki digər bəzi göy cisimləri də quyruqlu ulduzlar və asteroidlər və meteoritlərdir. Bunlar bundan təxminən 4 və ya 6 milyard il əvvəl içində Günəş sisteminin də meydana gəldiyi dumanlıqdan geriyə qalan göy cisimləridir.

– **Quyruqlu ulduzlar (kometalar)** donmuş haldakı qazlardan və tozlardan meydana gəlmişdir. Bunlar bəzən Günəşin ətrafında fırlanmağa başlayırlar. Quyruqlu ulduzlar Günəşə yaxınlaşdıqca istiliyin təsirindən səthi buxarlanmağa başlayır. Buxarlanma nəticəsində parlaq işıq ortaya çıxar. Nüvənin üzərində böyük qaz və toz topası meydana gəlir. Bu qaz və toz topası "quyruq" adlandırılır. Həmçinin quyruğa bağlı yenə qaz və tozdan bir quyruq meydana gəlir.

– **Asteroidlər** kosmosdakı qayalıq cisimlərdir. Ümumiyyətlə Mars və Yupiterin orbitləri arasında görülərlər. Asteroidlərin diametrləri ən çoxu 1000 km-ə qədər çata bilər.

– **Meteoritlər** əsasən asteroidlərdən və ya quyruqlu ulduzlardan qopan, kiçik daş və ya daş və dəmir qarışığından ibarət parçalardır. Yer kürəsi bir quyruqlu ulduzdan artıq qalan toz buludunun içindən keçəndə toz buludunun içindəki cisimlər atmosferdə yanarlar. Dünya atmosferinə daxil olduqda isinər və nazik bir xətt qoyarlar. Buna meteorit deyilir. Lakin bəzi meteoritlər tamamilə yanıb yox olmadıqlarından yer səthinə düşürlər.

Ancaq burada əhəmiyyətli bir mövzuya diqqət yetirməyinizi istəyirik: Atmosferə daxil olan meteoritlər çox nadir hallarda yer səthinə düşürlər. Düzdüklərində isə

böyüklüklərinə görə dəyişən ziyanlar vura bilərlər. Planetimiz hər an bu təhlükə ilə üz-üzədir. Lakin Allah bu göy cisimlərini çox vaxt atmosferdə yanaraq yox olacaq və bizə zərər verməyəcək şəkildə yaratmışdır. Məhz bu, Allahın bizə olan şəfqət və mərhəmətinin, qorumasının bir göstəricisidir.

Bəli uşaqlar, ikinci fəslin sonuna gəldik. Bu fəsildə bəhs edilənlərdən sonra, Allahın kiçik və ya böyük, bütün göy cisimlərinə nəzarət etdiyini, hər an hamısını planlı və nizamlı şəkildə idarə etdiyini anlamış olmalısınız.

III Fəsil: Planetimiz

Bu fəsildə Planetimizi daha yaxından tanıyacaqsınız. Planetimizin formasının və səmadakı mavi boşluğun həyatımız üçün nə qədər əhəmiyyətli olduğunu öyrənəcəksiniz. Həmçinin daim gördüyünüz mükəmməl sistemləri, əslində Allahın bizim həyatımız üçün ən uyğun şəkildə yaratmış olduğu həqiqətini anlayacaqsınız.

Planetimizdə diqqətlə meydana gətirilmiş tarazlıqlar

Uşaqlar XVI əsrə, yəni bundan 500 il əvvələ qədər Dünyanın bir planet olduğu bilinmirdi. Ancaq bu tarixdə aparılan müşahidələr nəticəsində insanlar bu həqiqəti gördülər. Ötən 20-ci əsrdə isə Yerin Günəş sistemi içindəki yeri dəqiqləşdi. Bu tapıntılara görə Yer kürəsi, Günəşə olan uzaqlıq baxımından üçüncü, böyüklük baxımından isə beşinci böyük planetdir.

Yer kürəsinin dəmirdən bir nüvəsinin olduğu düşünülür. Mərkəzdəki temperaturun isə 7500° C-yə qədər yüksəldiyi güman edilir. Bu, Günəşin səthindəki temperaturdan belə daha yüksək temperaturdur. Halbuki siz bu istiliyi heç hiss etmədən sinifdə müəlliminizi dinləyər və ya gecələri rahat-rahət yatağınızda yatarsınız. Çünki yer qabığı bu istiliyi keçirməz. Allah çox şəfqətlidir və üzərində yaşadığımız yer qabığını, istiliyin bizə gəlib çatmasına mane olacaq qədər qalın yaratmışdır. Bundan əlavə, Allah Dünyanın atmosferini də insanların yaşaması üçün, ən uyğun şəkildə yaratmışdır. Həmçinin bitkilərə bu tarazlıqdakı oksigen və karbon nisbətini sabit saxlamalarını təmin edən xüsusiyyətlər vermişdir.

Məhz bunlar və digər həssas tarazlıqlar Planetimizin insanların həyatı üçün ən uyğun şəkildə yaradıldığını göstərir.

Planetimiz, atmosferindən relyef formalarına, Günəşə olan məsafəsinə qədər, hər cür tarazlığıyla, tamamilə həyat üçün xüsusi olaraq yaradılmışdır. Məsələn, Planetimizi bir akvariuma bənzədə bilərik. Akvarium içindəki balıqların yaşamasına ən uyğun şərtləri təmin edər. Suyun isinməsinə təmin edən termostat və havalanmasını təmin edən bir mühərrik, dibə qoyulan qum, suya atılan dərmanlar, akvariumun qoruyucu qapağı, suyu daimi şəkildə süzən filtr sistemi, azaldıqca yerinə qoyulan qidalar... Bütün bunlar, akvariumdakı balıqların yaşamasını təmin edər.

Amma akvariumun içindəki balıqların bu süni mühitdən xəbəri yoxdur. Onlar "təbii", yəni özlüyündə meydana gələn bir mühitdə yaşadıklarını güman edəcəklər. Birinin qızdırıcını, suyun səviyyəsini, hava mühərrikini tənzimlədiyini bilməzlər. Suyun üzərində birdən meydana çıxan yemlərinin haradan gəldiyini də bilməzlər. Halbuki yemlərinin haradan gəldiyi məlumdur, akvariumun sahibləri onlar üçün lazım olan hər şeyi təmin edirlər.

Əlbəttə ki, Planetimizdəki həyat akvariumdakı həyatdan olduqca təfərrüatlı və olduqca həssas sistemlərə malikdir.

Ağıllı bir insan akvariumdakı balıqlar kimi heç nədən xəbərsiz yaşaya bilməz. Özü üçün "döşənmiş" Planetimizin bir Yaradıcısı və qaydaya salanı olduğunu anlayar. Şübhəsiz ki, Yer üzərindəki həyatı təmin edən bu həssas tarazlıqları və nizamı Allah yaratmışdır. Məhz ağıllı bir insan özünə bütün bu nemətləri verən Rəbbimizi tanımaq, Onun bizdən nələr istədiyini öyrənmək istəyər. Allah bütün insanlara göndərdiyi kitabı olan Quranda, bizə Özünü tanıdır və bizdən nələr istədiyini bildirir.

Şübhəsiz ki, Yer üzərindəki həyatı təmin edən bu həssas tarazlıqlar və nizam, Allah tərəfindən yaradılmışdır. Allah bu həqiqəti Quranda belə bildirir:

Yerin onları yırğalamamasından ötrü orada möhkəm dağlar yaratdıq. Onlar istədikləri yerə gedə bilsinlər deyə, orada geniş yollar saldıq. Göyü mühafizə olunan bir tavan etdik... (Ənbiya surəsi, 31–32)

Dünya bizim yaşamağımız üçün olduqca həssas tarazlıqlarla yaradılmışdır. Bunu gören insan Allaha iman etməli, Onun sonsuz gücünü görə bilməli və özünə verdiyi hər şey üçün Ona şükür etməlidir.

İndi isə, bizi və canlı–cansız hər şeyi yaradan Allahın, planetimizdə yaratdığı tarazlıqların bəzilərini daha ətraflı şəkildə araşdıraraq və beləliklə də, Allahın gücünə daha yaxından şahid olaq.

Planetimizin kainatdakı yeri

Əgər Planetimiz Günəşə indiki məsafəsindən bir qədər də yaxın olsaydı nələr baş verərdi? Əslində bu sualı cavablandırmaq, hamınız üçün çox asan olmalıdır. Çünki hər kəs Günəşin istiliyinin qovurucu olduğunu bilir. Uşaqlar, məhz bu istilikdən ötrü nə indiki atmosferə sahib olardıq, nə də okeanlara və dənizlərə... Temperatur o qədər yüksək olardı ki, yer üzündəki suyun çoxu buxarlaşardı. Əlbəttə ki, o zaman da yer üzündə heç su qalmazdı. Yer üzünü tamamilə bir səhra kimi qupquru olardı.

Məsələn, əvvəlki başlıqda haqqında danışdığımız Venera planeti, bildiyiniz kimi Günəşə Planetimizdən daha yaxındır. Bundan ötrü də, Venera planetində temperatur Planetimizdən qat–qat yüksəkdir. Bu temperatur 475⁰ C–yə qədər yüksələ bilər. Bu temperaturun nə qədər yüksək olduğunu zehninizdə canlandırmaq üçün bunu bir düşünün! Ocağa qaynamaq üçün su qoysanız, suyun temperaturu 100 dərəcəyə çatanda qaynamağa başlayar.

Bir də tam əksini düşünək. Ya Planetimiz Günəşə indiki məsafəsindən bir qədər də uzaq olsaydı? Uşaqlar, əlbəttə ki, belə olan halda tam əksi vəziyyət yaranar, Planetimiz daha az isinərdi. Daha az isindikdə nə baş verərdi bilirsiniz mi? Yer üzündəki suyun çox hissəsi donaraq buza çevrilərdi. Belə olan halda isə, Planetimizin səthi, Günəşə bizdən bir qədər də uzaq olan Marsın buzlarla örtülü quru səthinə oxşayardı. Bu iki vəziyyətdən bu nəticəni çıxarda bilərik: Planetimiz tam olması lazım olan yerdə dayanır. Bəs sizcə bu necə ola bilər? Planetimizin belə tam yerində dayanması təsadüflə açıqlana bilərmi? Əlbəttə ki, açıqlana bilməz. Dünya cansız və şüursuz bir planetdir. Kosmosda özü üçün ən uyğun yeri müəyyənləşdirməsi və təsadüfən həmin yerə yerləşməsi qeyri-mümkündür. Planetimizin hazırda olduğu ən uyğun yerdə yerləşməsi, tam və mükəmməl yaratmağa qadir olan Allahın yaratmasıdır.

Elmin əldə etdiyi son məlumatlar, Günəş sistemindəki digər planetlərin varlığının da, Planetimizin təhlükəsizliyi üçün böyük əhəmiyyət daşıdığını göstərmişdir. Yupiterin mövqeyi buna bir nümunədir. Günəş sisteminin ən böyük planeti olan Yupiter, varlığıyla əslində Planetimizin tarazlığını təmin edir.

Əgər Yupiterin olduğu yerdə bu böyüklükdə bir planet olmasaydı, Planetimiz, kosmos boşluğunda hərəkət edən meteoritlərin və quyruqlu ulduzların hədəfinə çevrilərdi. Bir sözlə, Yupiter, sanki Planetimizi qoruyan bir qalxan kimidir. Əgər Yupiter hazırkı orbitində olmasaydı, üzərində yaşadığımız planet və təbiidir ki, biz də mövcud ola bilməzdik.

Bütün bunları bilən ağıllı bir insan, kainatda heç bir şeyin məqsədsiz və boşuna yaradılmadığını anlar. Bu anlayış, bir Quran ayəsində belə təsvir edilir:

Doğrusu, göylərin və yerin xəlq edilməsində, gecə ilə gündüzün bir-birini əvəz etməsində ağıllı adamlar üçün dəlillər vardır. (Ali İmran surəsi, 190)

Bu ayədən də aydın olduğu kimi yerlərin və göylərin yaradılışı mövzusunda düşünməlisiniz. Bu kitabdan öyrəndikləriniz, Allahın kainatı yaratmasındakı üstün gücünü göstərir. Bu məlumatları düşündüyünüzdə Allahın gücünü daha yaxşı qavrayacaqsınız.

Qurana görə planetimizin forması

Uşaqlar! Bildiyiniz kimi planetimiz kürə formasındadır. İnkişaf edən texnologiya sayəsində, Planetimizin kosmosdan çəkilən fotosəkillərində də bu həqiqət görülür. Lakin hələ 20-ci əsrdə öyrənilmiş bu həqiqət, 1400 il bundan əvvəl Allahın endirdiyi Quranda belə bildirilir:

O, göyləri və yeri bir həqiqət kimi yaratmışdır. O, gecəni gündüzə bürüyür, gündüzü də gecəyə bürüyür... (Zumər surəsi, 5)

Ayədə keçən "bürümək" sözü ərəb dilindəki "təkvir" sözünün dilimizdəki qarşılığıdır. "Təkvir" sözünün dilimizdəki tam qarşılığı; "kürə formalı bir şeyin üzərinə bir cisim sarımaq"dır. Ayədə gecə və gündüzün bir-birlərini bürüdükləri (təkvir etdikləri) mövzusunda verilən məlumat, eyni zamanda Yerin kürə formalı olduğu mövzusunda qəti məlumat ehtiva edir, yəni 1400 il bundan əvvəl endirilən Quranda Yerin kürə formalı olduğu bildirilmişdir.

Halbuki o dövrdə insanlar, Yerin kürə formalı deyil, düz olduğunu düşünürdülər. Bütün elmi hesablamalar və açıqlamalar da buna əsasən edilirdi. Hətta insanlar o dövrdə kosmos mövzusunda o qədər məlumatsızdılar ki, Planetimizin böyük bir öküzün buyuzları arasında dayandığı kimi gülməli inanca sahib olanlar da vardı.

Uşaqlar gördüyünüz kimi, elm adamlarının Quranın endirilməsindən əsrlər sonra öyrəndikləri məlumatlar, Allah tərəfindən ayələrdə xeyli əvvəldən bildirilmişdir. Bu da, Quranın bütün kainatı yaradan, hər şeyi bilən Allahın sözü olduğunun açıq-aydın dəlillərindən biridir.

Yerin temperaturu

Kosmosun orta temperaturunun neçə olduğunu bilirsinizmi? -270° C! Bu soyuqda bizim və ya hər hansı bir canlının yaşaması qeyri-mümkündür. Planetimizin orta temperaturu isə 15° – 20° dərəcə arasındadır. Bu temperatur atmosfer təbəqələrindən yuxarıya doğru yüksələrkən xeyli dəyişər.

Məsələn, Afrika qitəsi olduqca isti bir qitədir. Sizə; "Afrikada qartopu oynaya bilərdinizmi?" sualını versək nə cavab verərsiniz? Əslində verəcəyiniz cavabı bilirik. Yəqin ki, çoxunuz suala bu şəkildə cavab verəcəksiniz: "Qartopu oynamaq üçün əvvəlcə qar lazımdır. Buna görə də, o qədər isti bir yerdə qar ola bilməyəcəyi üçün qartopu oynamaq da qeyri-mümkündür". Lakin bu cavab yanlışdır. Çünki, olduqca isti olduğu bilinən Afrika qitəsində istəsəniz qartopu da oynaya bilərsiniz. Amma bunun üçün bu qitənin ən yüksək dağı olan Klimancaronun zirvəsinə doğru dırmanmalısınız. Yerdən çox yüksək olan bu dağın təpəsi qarla örtülüdür. Çünki yerdən yuxarıya doğru çıxdıqca hava soyuyar. Soyuyan hava atmosferin "stratosfer" adlı təbəqəsində -50° -yə qədər enər. Lakin, daha da yüksəldikdə hava təkrar qızmağa başlayar. Amma Allahın qoruması sayəsində yer üzündə bu qədər böyük temperatur fərqləri müşahidə olunmaz.

Yerdə bu ən uyğun temperaturun qorunması, əlbəttə ki, Günəşlə Yer arasındakı məsafəylə və Günəşin yaydığı istiliklə yaxından əlaqəlidir. Daha əvvəlki başlıqlarda bu mövzudan bir qədər bəhs etmişdik. Burada bir qədər də ətraflı məlumat verək. Aparılan hesablamalara görə, Yerə çatan günəş enerjisinin 10% azalması nəticəsində, yer səthində

metrlərlə qalınlıqda buz təbəqəsi meydana gəlir. Enerji bir qədər artdıqda isə, bütün canlılar qovrularaq ölür.

Yerin öz ətrafında yüksək fırlanma sürəti də, temperaturun balanslı şəkildə paylanmasına yardım edir. Yer yalnız 24 saat müddətində öz ətrafında fırlanır. Bundan ötrü də, gecələr və gündüzlər qısa müddət davam edir. Qısa müddət davam etdikləri üçün də, gecə ilə gündüz arasındakı temperatur fərqi çox az olur.

Merkuri planetini xatırlayaq. Bu planetin bir günü təxminən bir il davam edir. Buna görə də, Merkuriyə gecə–gündüz arasındakı temperatur fərqi təxminən 1000°–yə çatır.

Relyef formaları da temperaturun balanslı paylanmasına kömək edir. Ekvatorla qütblər arasında təxminən 100^oC–lik temperatur fərqi var. Əgər belə bir temperatur fərqi dağların olmadığı bir səthdə olsaydı böyük fırtınalar Yerin altını üstünə çevirərdi. Halbuki, yer səthi, temperatur fərqiindən ötrü meydana gələ biləcək güclü küləklərin qarşısını almaq üçün sıra dağlarla təchiz edilmişdir. Bu sıra dağlar, Çində Himalay sıra dağları ilə başlayır, Anadoluda Tavr dağları ilə davam edir və Avropada Alp dağlarına qədər uzanır.

Planetimizin kosmosdakı –270° C–lik temperatura baxmayaraq, necə tam bizim yaşaya biləcəyimiz dərəcədə və daim eyni səviyyədə isindiyini öyrəndik. Planetimiz bizim bədənimizin dözə bilməyəcəyi qədər isti və ya soyuq olsaydı yaşamağımız ya çox çətin ya da qeyri–mümkün olardı. Deməli, Yerin temperaturunun bizim üçün əlverişli olması da, Allahın bizə olan böyük nemətidir. Bizim üzərimizə düşən isə, ən gözəl şərtlərdə yaşamağımızı təmin edən Allaha şükür etməkdir. Uşaqlar bunu əsla unutmayın:

Bu qədər mükəmməl şəkildə yaradılmış Planetimiz nə qədər böyükdür və Allah Planetimizi kosmosdakı digər cisimlərdən necə qoruyur?

İndi isə, səyahətimizə bu sualların cavablarını öyrənərək davam edək...

Yerin böyüklüyü və digər göy cisimlərindən qorunması

Xatırlayırsınızsa daha əvvəl planetlərin böyüklüklərinin çox fərqli olduqlarından bəhs etmişdik.

İndi isə, Planetimizi digər planetlərlə böyüklüyü baxımından müqayisə edək. Hətta belə bir bənzətmə edək: Planetimizin kiçik bir yaşıl noxud olduğunu düşünək. Belə olan halda müvafiq olaraq, Merkuri bir küncüt dənəsi, Venera yenə Planetimiz mi bir yaşıl noxud, Mars bir qarpız toxumu, Yupiter bir portağal, Saturn bir naringi, Uran və Neptun iri bir albalı, Pluton isə yenə bir küncüt dənəsi olar. Bunlarla yanaşı, Günəş də bir basketbol topundan daha böyük, nəhəng bir kürə olar.

Bəs bu qədər fərqli böyüklüklərdəki planetlər arasında, Planetimizin böyüklüyü təsadüfənmi müəyyənləşdirilib?

Xeyr! Yer kürəsinin xüsusiyyətlərini araşdırdığımızda, üzərində yaşadığımız bu göy cisminin tam zəruri böyüklükdə olduğunu görürük.

Əgər Yer daha kiçik olsaydı, cazibə qüvvəsi çox zəifləyəcək və atmosferi Öz ətrafında tutub saxlaya bilməyəcəkdi. Atmosferin olmaması isə, bildiyiniz kimi, kosmosdakı meteoritlərin, zərərli şüaların daimi olaraq Yərə gəlməsi, oksigenin yox olması, bir sözlə, canlıların yaşaya bilməməsi deməkdir. Əgər Yer daha böyük olsaydı, bu dəfə də cazibə qüvvəsi çox artacaq və bəzi zəhərli qazları da tutub saxlayaraq atmosferi öldürücü vəziyyətə gətirəcəkdi.

Yerin kütləsiylə yanaşı, daxili quruluşu da xüsusi olaraq yaradılmışdır. Bu daxili quruluşdakı təbəqələr bir-biri ətrafında hərəkət edir. Bu hərəkət Yer kürəsi ətrafında böyük maqnit sahəsi əmələ gətirir. Bu maqnit sahə isə yer üzündəki həyatın qorunması baxımından çox əhəmiyyətlidir. Maqnit sahəni qoruyucu zirehə bənzədə bilərik. Yərə gələn zərərli şüalar bu zirehə dəyib geri qaydır.

Bu qoruyucu zirehə sayəsində Yer kürəsi kosmosdan gələn təhlükələrdən qorunur. Günəşdən və digər ulduzlardan gələn öldürücü şüalar Yer kürəsinin ətrafındakı bu qoruyucu zirehdən keçə bilmirlər.

Elmin göstərdiyi digər həqiqətlər, bizə kainatın nəzarətsiz olmadığını göstərir. Əlbəttə ki, bütün kainata hakim olan, onu istədiyi kimi şəkilləndirən, qalaktikaları, ulduzları və planetləri qüdrəti altında saxlayan, O üstün Yaradıcı, bütün kainatın Rəbbi olan Allahdır.

Üzərində yaşadığımız mavi planet də, Allah tərəfindən xüsusi olaraq yaradılmışdır. Allah Quranda bu mükəmməl yaradılışı Naziat surəsinin 30-cu ayəsində "**döşəyib**" ifadəsiylə təsvir edir. Bu ifadə Yerin nizamlı şəkildə və insanın ehtiyaclarına görə Allah tərəfindən yaradıldığını bildirir.

Uşaqlar səfərimizin bundan sonrakı hissəsinə Yer üzərində davam edəcəyik. Möhtəşəm maviliklərin, yəni okeanların və dənizlərin qonağı olacağıq. İndi isə, Rəbbimizin bütün bunları hansı məqsədlər üçün yaratdığını və bizə necə bir nemət olaraq bəxş etdiyini araşdıraq.

Okeanlar – Dənizlər

Yer səthinin 71%-i su ilə əhatə olunmuşdur. Yer həmçinin suyun maye halında olduğu yeganə planetdir. Bu su, böyük çalalarda toplanaraq okeanları meydana gətirmişdir. Bu okeanlar, Dünyadakı canlıların yaşaya bilmələri üçün çox əhəmiyyətli funksiyalar yerinə yetirirlər.

Məsələn, atmosfer temperaturunda baş verəcək ani dəyişmələrin qarşısını alırlar. Beləliklə də, canlıların sabit temperatur şəraitində yaşaya bilmələrinə kömək edir və iqlimi mülayimləşdirirlər. Həmçinin okeanlar, abraziya hadisəsi sayəsində quru səthinə müəyyən forma verərək relyef formaları əmələ gətirirlər. Bu hadisəyə Günəş sistemindəki başqa heç bir planetdə rast gəlinmir.

Həmçinin çox sevdiyimiz balıqlar və bir çox dəniz məhsulu da bu okeanlardan çıxar. Çox ləzzətli olan bu dəniz məhsullarından yemək, dənizə girmək və dəniz üzərində zövqlü səfər etmək də Allahın bizə bəxş etdiyi nemətlərdəndir.

Bəli uşaqlar, Allah hər şeyi bizim ehtiyaclarımız üçün mükəmməl şəkildə yaratmışdır. Əlbəttə ki, bu gözəlliklərlə yanaşı bir də bəzən çölə alov püskürən, lakin əsasən səssiz görünən dağlar var. İstəyirsinizsə səyahətimizə böyük od kütlələri püskürən bu dağlara baş çəkərək davam edək.

Alov püskürən dağlar

Uşaqlar bir qədər əvvəl bəhs etdiyimiz yer qabığının altındakı maqma axıcı olduğu üçün, özünə yol tapdıqda vaxtaşırı şəkildə yer qabığını yararaq böyük partlayışla yer səthinə çıxar. Bu ürküdücü hadisəyə vulkan püskürməsi deyilər. Quranda da bu dəhşətli hadisə belə bildirilir:

And olsun yarılan yerə! (Tariq surəsi, 12)

Bu yolla yerin yarılməsi nəticəsində baş verən bir partlayışda, vulkan əvvəlcə səmaya tonlarla ağırlıqda toz və kül püskürər. Beləliklə də, qarqara nəhəng bir bulud əmələ gəlməsinə səbəb olar. Sonra isə, maqma yer səthinə çıxmağa başlayar və önünə çıxan hər şeyi – meşələri, şəhərləri yox edər.

Vulkanlardan yer səthinə axan maqmaya "lava" deyilər. Lavalar bir müddət sonra yer səthində soyuyaraq qayalara çevrilər.

Tarix boyu bu cür fəlakətlər nəticəsində ortadan yox olan bir çox şəhər olmuşdur. Məsələn, eramızın birinci əsrində İtalyanın o vaxtlar ən varlı şəhərlərindən biri olan Pompey, qəflətən partlayan Vezuvi vulkanının lavaları altında qalaraq yox olmuşdur. Həmçinin bu hadisə, elə ani şəkildə baş vermişdir ki, şəhər camaatı yerindən belə tərپənməyə imkan tapmamışdır. Lavalər sürətlə Pompey şəhərinə çatmış və şəhərdə yaşayanların hamısı lavalərın altında qalaraq ölmüşdür.

Azğınlıqları, əxlaqsızlıqları və Allahın əmrlərinə qarşı çıxmalarıyla tanınan Pompey şəhəri camaatından geridə heç kəs qalmamışdır. Bu və bənzəri cəmiyyətlərin uğradıqları mütləq aqibət Quranda belə təsvir edilir:

...Onlardan kimisinin üstünə qasırğa ilə birgə daşlar göndərdik, kimisini qorxunc səs yaxaladı, kimisini yerə batırdıq, kimisini də suya qərq etdik... (Ənkəbut surəsi, 40)

Uşaqlar bu ayələrdən aydın olduğu kimi Allah hər şeyə qadirdir və istəsə yer üzündəki hər şeyi yox edə bilər. Heç kəs Allahın özünə əzab verməyəcəyindən əmin ola bilməz. Lakin Allah qullarına qarşı eyni zamanda çox şəfqətli və mərhəmətlidir. Bu kitab boyunca da Allahın sonsuz şəfqətinin bir çox dəlilini gördük. Bu başlıqda bəhs etdiyimiz vulkan püskürmələrinin çox nadir hallarda baş verməsi də Allahın nemətlərindən biridir.

Atmosfer

Uşaqlar səmaya baxdığınız vaxt, orada nələrin olub-bitdiyi sizi maraqlandırır mı? Fikrimizcə bu hamınızı maraqlandırır. Onda səmadakı mavi səyahətimizə başlayaq.

Yer kürəsini hər tərəfdən əhatə edən hava təbəqəsinə "atmosfer" deyilir. Atmosfer 7 təbəqədən ibarətdir. Atmosferin təbəqələrindən hər biri müxtəlif qazlar ehtiva edir və bir-biriylə tam uyğunluq içindədir.

Atmosferin 7 təbəqədən ibarət olduğu Quranın bir ayəsində belə bildirilir:

O, iki gündə onları yeddi göy kimi yaratdı... (Fussilət surəsi, 12)

Quranın bir çox ayəsində işlədilən göy sözü, bütün kainatı ifadə etmək üçün işlədildiyi kimi, Dünya səmasını ifadə etmək üçün də işlədilir. Sözün bu mənası götürüldükdə ayədə, Dünya səmasının, digər bir sözlə, atmosferin, 7 təbəqədən ibarət olduğu bildirilir.

Bugünkü gündə Dünya atmosferinin üst-üstə düzölmüş fərqli təbəqələrdən ibarət olduğu məlumdur. Həmçinin eynilə ayədə bildirildiyi kimi, tam yeddi əsas təbəqədən...

İndi ayədə bildirilən təbəqələri ardıcılıqla araşdıraq:

– **Troposfer:** Yer üzünə ən yaxın olan və ən aşağıda yerləşən təbəqədir. Bu təbəqənin qalınlığı enliklərə görə dəyişir. Troposferdə hündürlük artdıqca temperatur azalar, ən hündür nöqtəsində isə temperatur -51°C ilə -79°C arasındadır.

– **Stratosfer:** Troposferin üzərində yerləşir. Bu təbəqədə yuxarı qaldıqca temperatur da artar.

– **Mezosfer:** Stratosferin üzərində yerləşir. Burada temperatur -73°C -ə qədər enir.

– **Termosfer:** Mezosferin üzərində yerləşir. Burada temperaturun yenidən yüksəldiyi müşahidə olunur. Gecə ilə gündüz arasındakı temperatur fərqi 100°C -dən çoxdur.

– **İonosfer:** Yerdən 70–400 kilometr arası hündürlükdə yerləşib, ion adlandırılan elektrik yüklü zərrəciklərə malikdir. Məhz bu zərrəciklərin olduğu atmosfer təbəqəsi ionosfer adlanadırlır.

– **Ekzosfer:** Yer səthindən 500 kilometr hündürlükdən sonra başlayan təbəqədir.

– **Maqnitosfer:** Bu təbəqə maqnit gücündən ötrü maqnitosfer adlandırılmışdır. Qoruyucu zireh funksiyası yerinə yetirən bu təbəqə, 3000 km–lə 30000 kilometr hündürlük arasında yerləşir. Daha əvvəl də bəhs etdiyimiz kimi, Planetimizi kosmosdan gələn təhlükəli şüalardan qoruyan bu təbəqəyə Van Allen qurşağı da deyilir.

Atmosferin bizim üçün nə qədər əhəmiyyətli olduğunu anlamağımız üçün bir də digər planetlərə nəzər salaq. Məsələn, Merkuri planetində olduğumuzu düşünək. Burada atmosfer yoxdur. Ancaq atmosferin varlığı bir çox baxımdan olduqca əhəmiyyətlidir. Buraya qədər atmosferdəki oksigen kimi qazlardan və atmosferin qoruyucu xüsusiyyətinin əhəmiyyətindən qismən də olsa bəhs etdik. Amma bir də insan həyatı üçün olduqca əhəmiyyətli olan, atmosferin ağırlığı var.

Atmosfer, çox yüngül havadan yaradılmışdır.

Amma bu, atmosferin heç ağırlığı olmadığı mənasını verməz. Əslində, üzərimizdə yüksələn kilometrərlə qalınlıqdakı hava təbəqəsinin ağırlığı olduqca çoxdur.

Tədqiqat nəticələrinə görə atmosfer hər birimizin üzərinə tonlarla ağırlıqda qüvvə tətbiq edir. Məhz buna "hava təzyiqi" deyilir. İndi ağılınıza; "onda necə əzilmirik?" sualı gələ bilər. Uşaqlar bunun səbəbi, bədənimizin atmosferin ağırlığına tab gətirə biləcək möhkəmlikdə yaradılmış olmasıdır. Daha müxtəlif təzyiqə malik bir mühitdə, yaşamağımız isə qeyri–mümkündür. Çünki bu təzyiq olmadıqda bədənimizin içində sürətlə hərəkət edən qanın çölə doğru göstərdiyi təzyiq fəaliyyət keçər və qan təzyiqi, atmosfer təzyiqi ilə taraz vəziyyətə gəlməsə damarlarımız yüksək təzyiqin təsiri nəticəsində partlayar.

Məhz buna görə də, Merkuri kimi atmosfer olmayan bir mühitdə insanın yaşaya bilməsi qeyri–mümkündür.

Venera planetində isə atmosfer var. Lakin oradakı təzyiq də Yerdəki təzyiqdən tam doxsan dəfə artıq olduğu üçün insanın yaşaması üçün əlverişli mühiti təmin etməz. Buradan isə, Venera planetində yaşamağın mümkün olmayacağını, çünki insan böyük təzyiq altında əzilib öləcəyini anlayırıq.

Buraya qədər danışdıqlarımızı təkrar qısa şəkildə yekunlaşdıraq: Atmosfer, Dünyadakı canlıların yaşaya bilməsinin ən əhəmiyyətli şərtlərindən biridir. Atmosferin, bir hissəsindən qısa şəkildə bəhs etdiyimiz bir çox vəzifəsi var. Xatırlayırsınızsa bunlardan biri atmosferdəki qazların insan həyatı üçün zəruri olmasıdır. Əgər atmosfer olmasaydı canlılar nəfəs ala bilməzdi və yer üzündə həyat olmazdı.

Atmosferin vəzifələrindən biri də Planetimizi kosmosdan gələn bir çox təhlükədən qorumaqdır. Planetimizi gözləyən təhlükələrdən biri, daha əvvəl də bəhs etdiyimiz kimi

kosmosda hərəkət edən asteroidlərdir. Məhz atmosferin vəzifələrindən biri də bu asteroidlərin Planetimizə düşüb zərər verməsinə mane olmaqdır.

Atmosferin digər bir vəzifəsi də kosmosdan gələn zərərli şüaların qarşısını kəsməkdir. Atmosfer sayəsində bu zərərli şüaların yalnız 7%-i Yerə çatar.

Budur uşaqlar sizə üzərində düşünməli olduğunuz yeni bir mövzu... Planetimizə gəlib çatan şüalar, tam yaşamağımız üçün lazım olan miqdardadır. Xatırlayırsınızsa Planetimizin Günəşə olan uzaqlığı da tam olması lazım olan qədərdir, nə daha uzaq, nə də daha yaxın idi... Uşaqlar, bəs bizim üçün olduqca əhəmiyyətli olan atmosfer öz-özünə, təsadüfən meydana gəlmiş ola bilərmi?

Belə bir şeyin əsla mümkün olmayacağını başa salmaq üçün sizə kiçik bir nümunə verək: Ananızın hazırladığı peçenylərin ləzzətini düşünün. Bu peçenylərə ləzzət verən nədir? Əlbəttə ki, ananızın bunların xəmirini lazımi vəsaitlərdən tam lazımi miqdarda əlavə edərək hazırlaması və yenə tam lazım olduğu şəkildə bişirməsi ən böyük faktordur. Biri çıxıb sizə; "belə ləzzətli peçenylər hazırlamaq üçün anana ehtiyac yoxdur, bunlar təsadüfən də bişib sənənin önünə eyni ləzzətdə gələ bilər" desə ona inanırsınız mı? Əlbəttə ki, inanmazsınız. Uşaqlar, bəs kiçik bir peçenye belə öz-özünə meydana gələ bilmədiyi halda, heç bu böyüklükdə Planetimiz, onu əhatə edən atmosfer və təbiidir ki, ən əhəmiyyətli də, üzərində yaşayan biz insanlar təsadüfən meydana gələ bilərmi? Qətiyyənlə belə bir şeyin mümkün olmayacağını artıq hamımız bilirik.

Bütün bunları bilən birinin səmaya baxdığında nə düşünə bilərə dair bir nümunə verək. Məsələn, "Allah atmosferi yaratmasaydı Planetimizdə yaşamaq mümkün olmazdı" və ya "Allah, həqiqətən də çox güclüdür. Əgər Rəbbimiz Planetimizi qorumasaydı, nəhəng asteroidlər Yerə gəlib çatar və Planetimiz olduqca kiçik hissələrə ayırardı" kimi düşünə bilər. Öyrəndiyiniz bütün məlumatları bu nümunələrdəkinə bənzər şəkildə düşünə bilərsiniz. Eləcə də, Allaha bu şəkildə bizi qoruduğu üçün də şükür edər, yəni təşəkkür edərsiniz.

Atmosferin həyat üçün uyğunluğu

Planetimizin atmosferi həyat üçün lazım olan bütün xüsusiyyətlərə malikdir. İndi, sizə atmosferimizin özünəməxsus quruluşundan danışaq.

Dünya atmosferi 77% azot, 21% oksigen, 1% karbon və arqon kimi digər qazların qarışığından ibarətdir. Bu qazlardan əvvəlcə oksigeni araşdıraq.

Oksigen canlılar üçün çox əhəmiyyətlidir. Çünki canlıların yaşaması üçün lazım olan enerji bəzi kimyəvi reaksiyalar nəticəsində əldə edilir. Bu kimyəvi reaksiyaların əksəriyyəti də oksigen sayəsində baş verir. Məhz biz də bundan ötrü, daimi surətdə oksigenə ehtiyac duyuruq. Əlbəttə ki, bu ehtiyacımızı ödəmək üçün daimi surətdə nəfəs alırıq.

Atmosferdəki oksigen miqdarı həyat üçün lazım olan ən uyğun nisbətdədir. Məsələn, bu nisbət 21% əvəzinə, 22% olsaydı, tək bir ildırımın çaxması nəticəsində meşə

yanğınları başlayardı. Əgər nisbət 25%-ə çatsaydı isə, Planetimiz nəhəng yanğınlarla qovrulub yox olardı. Çünki oksigen tez alışan qazdır.

Bunu öyrəndiyinizdə ağılınıza belə bir sual gəlmiş ola bilər: Görəsən bir gün oksigen tükənsə nə baş verər? Son əsrdəki yüksək hava çirkliliyinə baxmayaraq, belə bir təhlükə yarana bilməz. Çünki Planetimizdə meydana gətirilən oksigenin 80%-dən çoxu, okeanlardakı mikroskopik canlılar tərəfindən əmələ gətirilir. Yəni yer üzündəki bütün meşələr yox olsa belə yaşaya biləcəyiniz miqdarda oksigen olacaq.

Atmosferdəki oksigen nisbətinin sabit vəziyyətdə qalması, mükəmməl sistem sayəsində baş verir. Buna geriyə mübadilə sistemi deyilir. Heyvanlar və insanlar oksigendən istifadə edər, karbon buraxırlar. Bitkilər isə bu əməliyyatın tam əksini həyata keçirirlər. Karbon qazını alıb oksigenə çevirərək həyatın davam etməsini təmin edirlər. Hər gün bitkilər tərəfindən bu yolla milyardlarla ton oksigen əmələ gətirilərək atmosfərə buraxılır.

Burada çox mühüm bir həqiqətə diqqət çəkək. Niyə yalnız bitkilər oksigen əmələ gətirir? Bütün canlılar oksigen əmələ gətirsələrədi yaşamaq daha asan olmazdı mı?

Xeyr, qətiyyən yaşamaq daha asan olmazdı. Əksinə həm insanlar, həm heyvanlar, həm də bitkilər oksigen əmələ gətirsələrədi atmosferdəki oksigen nisbəti xeyli artar və atmosfer qısa müddətdə "yanıcı" xüsusiyyət qazanardı. Bunun nəticəsində ən kiçik bir qılgıncım belə nəhəng yanğınlar meydana gətirərdi.

Digər tərəfdən bunun tam əksini də düşünə bilərik: Bitkilər oksigen deyil, digər canlılar kimi karbon əmələ gətirsəydilər nə baş verərdi?

Əgər bütün canlılar karbon əmələ gətirsəydilər, bu dəfə də atmosferdəki oksigen sürətlə tükənər və bir müddət sonra canlılar nəfəs almalarına baxmayaraq, tənəffüs etdikləri havada oksigen olmadığından "boğularaq" kütləvi halda ölməyə başlayardılar.

Uşaqlar gördüyünüz kimi, atmosfer bizi qorumaqdan başqa, eyni zamanda nəfəs almağımız üçün lazım olan oksigeni də qoruyub saxlayır və Allah oksigen miqdarını sabit saxlayacaq bir çox sistemi bir-biriylə əlaqəli şəkildə yaratmışdır. Məhz Allah Planetimizdəki hər şeyi belə incə hesablar və tarazlıqlarla yaratmışdır. Bu Allah üçün çox asandır.

Bunu əsla unutmayın ki, hər rahatlıqla nəfəs alışıncı Allaha şükür etməyiniz üçün bir səbəbdir. Çünki O istəməsəydi nə atmosfer, nə də oksigen olardı...

Sürüklənən buludlar

Səmaya baxdığımız vaxt, havada ağ və ya boz rəngli pambıq kütlələrinə bənzər buludları görürük. Hətta onları bir çox müxtəlif formalarından ötrü, bizə məlum olan şeylərə də bənzədərik, elə deyilmi? Bəs buludların necə meydana gəldiyini heç düşündünüz mü? İstəyirsinizsə birlikdə bu pambıq kütlələrinin necə meydana gəldiyini görək.

Hər gün yer səthindəki suyun bir hissəsi Günəşin istiliyinin təsiri nəticəsində buxarlanır. Yəni su, çox kiçik damlalar halında havaya qarışar. Bu yolla havaya qarışan suya "su buxarı" deyilər. Yerə yaxınlaşan hava qızar. Qızan hava isə yüksələr və yüksələrkən bu su buxarını da özüylə birlikdə yuxarılara aparar. Yüksəklikdəki soyuq hava ilə qarşılaşan isti havanın içindəki su buxarı, buz kristallarına çevrilər. Bunlar da buludları meydana gətirər.

Duzlu dənizlərdən, minerallaşmış göllərdən buxarlanan su, özüylə birlikdə duzları da yuxarı aparar. Bu duz zərrəcikləri gözlə görülə bilməyəcək qədər kiçikdir. Atmosfer, küləyin bu zərrəcikləri daşması sayəsində gündə 27 milyon ton duz əldə edər. Bu duzlar sonradan əmələ gələcək yağış damlalarının nüvəsini meydana gətirər.

Buludlar, Yerdən baxanda pambıq kimi görünürlər. Bundan ötrü də, buludların çox yüngül olduqlarını düşünmüş ola bilərsiniz. Halbuki bu buz kristalları, kifayət qədər böyüyüb yağışa çevrildikdə tonlarla su axdığını görərsiniz. Orta böyüklükdəki bir yağış buludunda 300 min ton su olar (1 ton 1000 kiloqramdır. 300 min ton isə, 300 milyon kiloqramdır. Yetkin bir insanın çəkisinin orta hesabla 60–70 kiloqram olduğunu düşünsəniz bunun nə qədər böyük rəqəm olduğunu anlayarsınız). Bəli səhv eşitmədiniz havada asılı vəziyyətdə dayanan 300 min ton...

Məhz Allah bu nəhəng buludlardan yer üzünə həyat verəcək yağışı yağdırar. Beləliklə də, hər yerə asanlıqla su çatmasını təmin edər. Rəbbimiz bizə Quranda buludların yağışın yağmasına necə səbəb olduğunu isə, bu ayə ilə bildirir:

Məgər görmürsənmi ki, Allah buludları qovur, sonra onları bir-birinə qovuşdurur, sonra da onları bulud topasına çevirir. Sən onun arasından yağış çıxdığını görürsən... (Nur surəsi, 43)

Bundan əlavə, Allah Quranda göydən endirdiyi suyun təmizliyinə də diqqət çəkmişdir:

...Biz göydən tərtəmiz su endirdik. (Furqan surəsi, 48)

Ayədə bildirildiyi kimi su, göydən tərtəmiz şəkildə enər. İçində az miqdarda duz və bəzi minerallar var. Əslində, bu da Allahın böyük rəhmətidir. Çünki torpaq, yağışda olan bu az miqdardakı duz və minerallar sayəsində qidalanar. Əgər okeanlardan buxarlanan sular yağış halında yağdıqları vaxt, böyük miqdarda duz ehtiva etsəydilər, bu, yer üzünə böyük zərər verə bilərdi. Çünki yağış çox duzlu olsaydı, torpağı və bitkiləri məhv edə bilərdi. Bitkilər məhv olacağı üçün də yemək tapa bilməyən canlılar yox olacaqdılar. Bir sözlə, Dünyadakı həyat qısa müddət içində yox olacaqdı. Amma belə olmaz, çünki Allah insanlara qarşı böyük mərhəmət sahibidir. Quranda bu belə bildirilir:

İçdiyiniz suyu gördünüz mü? Onu buluddan siz endirirsiniz, yoxsa Biz? Əgər istəsəydik, onu duzlu edərdik. Bəs nə üçün şükür etmirsiniz? (Vaqiə surəsi, 68–70)

Ayədə bildirilənlər çox açıq şəkildə hər şeyin insanların yaşamasına uyğun şəkildə yaradıldığını xəbər verilir.

Uşaqlar, gördüyünüz kimi əslində həyatımız üçün lazım olan hər hansı bir şeyi yaratmaq və ya ona nəzarət etmək üçün gücümüz yoxdur. Allah istəməsə, yer üzündə yaşamağımız qeyri-mümkündür. Bundan ötrü də, hər an hər şeyi Allahın yaratdığını xatırlayıb daim Ona şükür etməliyik.

Yer üzündəki suyun necə buxarlandığını, buludların necə meydana gəldiyini və necə yağışa çevrildiyini öyrəndik. Bəs yağışın yer üzünə müəyyən ölçü ilə endiyini öyrənmək istəyərsiniz mi? Onda səyahətimizə yağışların necə müəyyən ölçüdə yağdığı mövzusunun danışıra q davam edək.

Yağışdakı ölçü

Yağış yer üzünə müəyyən miqdarda yağar. Yağışdakı bu ölçü dövrümüzdə aparılan tədqiqatlar nəticəsində müəyyən olunmuşdur. Aparılan ölçmə işlərinə görə, yer üzündən bir saniyədə 16 milyon ton su buxarlanır. Bir ildə bu göstərici 505 trilyon tona çatır və yenə hər il Dünyaya eyni miqdarda yəni 505 trilyon ton yağış yağır. İşin maraqlı tərəfi bu göstəricinin hər il eyni olmasıdır və bu heç dəyişməz. Hələ elm adamlarının yeni ortaya çıxartdığı bu həqiqəti Allah bizə bundan 1400 il əvvəl göndərdiyi Quranda bu şəkildə bildirir:

Göydən lazım olduğu qədər su endirildi... (Zuxruf surəsi, 11)

Uşaqlar bunu unutmayın ki, bundan minlərlə il əvvəl hələ heç kimin bilmədiyi belə bir məlumatın Quranda insanlara bildirilmiş olması Quranın bir möcüzəsidir və bu, müqəddəs kitabımızı Allahın göndərdiyinin bir dəliliidir. Quranda belə daha bir çox möcüzələr var.

Yer üzündəki həyat, bəhs etdiyimiz suyun bərabər miqdarda buxarlanması və yenidən yer səthinə qayıtması, yəni "su dövranı" sayəsində təmin olunur. İnsan sahib olduğu bütün texnologiyalardan istifadə etmək belə, hər hansı bir yolla bu ölçünü süni şəkildə əldə edə bilməz.

Su dövrənində cüzi dəyişiklik olsa, qısa müddət sonra təbiətdə böyük natarazlıq yaranar. Bu da həyatın sonunu gətirər. Lakin heç vaxt belə olmaz. Yağış Quranda bildirildiyi kimi, yer üzünə hər il eyni miqdarda yağmağa davam edər.

Yəqin ki, hamınız yağışın yağmasındakı ölçüyə Allahın nəzarət etdiyini anlamısınız. Belə olmasa, yağış hər il eyni ölçüdə necə yağa bilər? Hamımızın bildiyi kimi belə bir şey qətiyyən mümkün deyil. Allah bütün kainatın sahibidir. Hər şey ancaq onun əmri ilə olur.

Yağış damlaları altında bir qədər gəzdikdən sonra, yağış yağdıqdan sonra yaranan möhtəşəm gözəlliyin rəngləri arasında səyahətimizə davam edək.

Rəngarəng göy qurşağı

Bu səfərimiz də rəngarəng göy qurşağının içində olacaq. Yəqin ki, bu günə qədər göy qurşağı görmüsünüz. Ən azından kitablarda və ya televizorda görmüsünüz. Buna əminik ki, göy qurşağının rəngləri və forması hamınızın çox xoşuna gəlmişdir. Bəs bu rəngarəng göy tacının necə meydana gəldiyini heç düşündünüz mü? İndiyədək düşünməmişsinizsə, yəqin ki, bu başlığı oxuyan kimi, düşündünüz. Onda siz daha çox maraqlanmadan dərhal göy qurşağı barədə başlayaq.

Göy qurşağı, yağışdan sonra Günəşin görülməsiylə birlikdə ortaya çıxar. Yeddi rəng, tac kimi yarım dairə halında arxa-ərxaya düzülər. Göy qurşağının bu halı çox valehedicidir.

Göy qurşağı əslində bir işıq oyunudur. Göy qurşağı, günəş işığının təməl rənglərinə sahibdir. Bəli, bizim ağ olaraq gördüyümüz günəş şüaları əslində rənglidir. Günəşdən gələn bu rənglərə əsas rəng deyilir.

Əsas rəng; qırmızı, narıncı, sarı, yaşıl, mavi, göy və bənövşəyi rəngdir. Günəş şüalarının ağ rəngi bu rənglərin birləşməsi nəticəsində əmələ gəlir. Lakin günəş şüası, yağış damlasının içindən keçdiyi vaxt öz rənglərini ortaya çıxarar. Çünki, su işığı sındırır. Suyun işığı sındırması nəticəsində rənglər ayrılır. Ayrılan rənglər yağış damlasının arxasından əks olunur və çölə əyilərək çıxarlar.

Sizin üçün bu mürəkkəb məsələ kimi mi göründü? Əgər belə oldusa, kristal bir stəkan tapın və güclü işıq salın. Burada su damcısının vəzifəsini, şüşə yerinə yetirər. Stəkana güclü işıq düşdükdə divarda kiçik bir göy qurşağının ortaya çıxacağını görəcəksiniz.

Uşaqlar, bunu da qeyd etməliyik ki, göy qurşağından bəhs edərkən həmişə yarım dairə deyirik amma, bu doğru deyil. Çünki göyqurşağı əslində bütöv dairə formasındadır. Lakin yerdən bu dairəni tam şəkildə görmək olmaz. Bundan ötrü də, göy qurşağını həmişə yarım dairə halında görürük. Təkcə təyyarədən tam dairə halında görülmə bilər.

Göy qurşağının dairəsinin mərkəzi, həmişə Günəşin tam qarşısına düşən bir nöqtədə olar. Günəş yuxarı qalxdıqda, göy qurşağı da tam Günəşin qarşısına gələcək şəkildə yuxarı qalxar.

Göy qurşağının bu rəngarəng, heyranlıq oyandıran görünüşü, Dünyadakı gözəlliklərdən zövq almağımız üçün Rəbbimiz tərəfindən xüsusi olaraq yaradılmışdır.

Allah sonsuz sayda bənzərsiz gözəllik yaratmağa qadirdir. Bundan ötrü də, bu bizi təəccübləndirməz, Allahı daha yaxşı tanımağımızı və Ona daha çox şükür etməyimizi təmin edər.

Belə rəngli bir səfərə yenə göz qamaşdıran bir gözəlliklə davam edək. Bu dəfə, gecələr səmada gördüyümüz və gözəlliyinə heyran qaldığımız kiçik bir göy cismini, Ayı araşdıraq.

Gecələrimizi işıqlandıran Ay

Ay, Planetimizin ətrafında fırlanan daşdan bir top kimidir. Gecələri hava buludsuz olduqda qarqaranlıq səmada işıl–ışıl parıldayar. Ancaq bu işıq, Ayın öz işığı deyil, çünki Ayın özünəməxsus işığı yoxdur. O, yalnız Günəşdən gələn şüaları bir ayna kimi ətrafına əks etdirər. Beləliklə də, səmadan asılmış böyük işıq kimi görünər. Ayın bu xüsusiyyəti Quranda belə bildirilir:

"...İşıqlı və nurlu bir Ay yaradan Allah nə qədər Ucadır". (Furqan surəsi, 61)

Ayın həmişə eyni üzünü görürük. Çünki Ay, həm öz ətrafında, həm də Yer ətrafında 29 gündə fırlanar. Hər ikisində də, fırlanma müddəti eyni olduğu üçün bizə həmişə eyni üzünü çevrilər.

Digər tərəfdən gecə səmaya baxdığımız vaxt, ayı bəzən yumru, bəzən də yarım dairə halında görürük. Bunun səbəbi Yer ətrafında fırlandıqca, işıqlı üzünün fərqli formalar almasıdır.

Yer və Ay bir–birini cəzb edər. Amma Yer in cazibə qüvvəsi Ayın cazibə qüvvəsindən 6 dəfə çoxdur. Buna baxmayaraq, Ayın cazibə qüvvəsi Yerə təsir edər. Bu cazibə qüvvəsi də, okeanlarda və dənizlərdə baş verən "qabarma–çəkilmə" adlı hadisəyə səbəb olar. Sahildəki su səviyyəsi bir müddət azalıb sonra əvvəlki halına qayıdır. Əgər Ayın cazibə qüvvəsi daha güclü olsaydı, qabarma–çəkilmə prosesi su səviyyəsinin xeyli alçalıb–yüksəlməsinə səbəb olardı. Belə olan halda, dənizə yaxın əraziləri daima su basardı.

Lakin qabarma–çəkilmə hadisələrində sular ümumiyyətlə normadan artıq yüksəlməz. Çünki Rəbbimiz Ayın və Yer in cazibə qüvvəsini bizim həyatımız üçün ən uyğun olacaq şəkildə yaratmışdır.

Gecə–gündüz və fəsilər

Planetimiz öz ətrafında fırlanarkən, orbitinə azacıq maili vəziyyətdə dayanar. Bu da, yaz, yay, payız və qış kimi adlandırdığımız dörd fəslin meydana gəlməsinin yeganə səbəbidir.

Əgər Allah istəsəydi Planetimiz orbitinə perpendikulyar olardı. Amma Planetimiz orbitinə tam perpendikulyar olsaydı, heç bir fəsil yaranmazdı. Planetimizin hər yerində temperatur sabit qalardı. Nəticə etibarilə də, yediyimiz yeməkdən, tənəffüs etdiyimiz havaya qədər tam fərqli bir mühitdə yaşayardıq.

Uşaqlar, bəs gecə ilə gündüzün necə meydana gəldiyi barədə heç düşündünüz mü? Kosmosda hər yer qaranlıqdır. Halbuki, kosmosun içindəki Planetimizdə gecə gündüzü, gündüz isə gecəni izləyər. Səhərlər hava işıqlanar, axşam olduqda isə qaralar. Bəs qapqaranlıq kosmosda Planetimiz səhər olduqda necə işıqlanar?

Bunun səbəbi Planetimizin orbitində hərəkət edərkən fırfıra kimi öz ətrafında da fırlanmasıdır. Yer öz ətrafında fırlandıqca Günəşə çevrilən üzü işıqlanacaq.

Halbuki Uran planeti, öz orbitində yerdə yuvarlanan bir top kimi hərəkət edir. Bu qeyri-adi vəziyyətə səbəb olur: Uranın bir tərəfi daim işıqlı, digər tərəfi isə daim qaranlıq olur.

Bəs Yer kürəsinin bir tərəfində daim gündüz, digər tərəfində daim gecə olsaydı nə baş verərdi? Şübhəsiz ki, belə olan halda insanların müəyyən yuxu saati olmazdı. Hər kəs müxtəlif vaxtlarda yatar, müxtəlif vaxtlarda oyaq qalardı. İnsanlar arasındakı əlaqələrdə ləngimələr baş verərdi.

Əvvəlcə gündüzün daimi olduğunu düşünək: Görəsən belə olsaydı rahat yata bilərdikmi? Eləcə də, yalnız gecə görə biləcəyimiz Ayı və ulduzları heç vaxt görə bilməzdik.

Eləcə də, daim gecə olsaydı nə baş verərdi? Hər şeydən əvvəl, günəşi, buludları, gündüzləri görə bildiyimiz gözəlliklərin heç birini görə bilməzdik. Yatmaq saatımızla məktəbə getmək saatımız kim bilir necə olardı? Gecə qaranlığında məktəbə gedər və tənəffüslərdə qaranlıq havada bağçada oynamağa çalışardıq.

Ancaq bunlardan da əhəmiyyətli, yaşaya bilmək üçün həm qaranlığa, həm də aydınlığa ehtiyacları olan bitkilər qısa vaxtda yox olardılar. Bu da həyatın sonu olardı.

Ancaq Rəbbimiz həyatımızı asanlaşdırmaq üçün gecəni və gündüzü yaratdı. O, bizim üçün gecəni və gündüzü yaradaraq, həyatımızı ən gözəl şəkildə nizama qoymuşdur. Quranda gecə ilə gündüzün yaradılma səbəbləri belə bildirilir.

Sizin üçün gecəni örtük, yuxunu rahatlıq, gündüzü də canlanma vaxtı edən Odur. (Furqan surəsi, 47)

Uşaqlar, bir düşünün, hər gün yeni şeylər icad edilir və ya yeni şeylər kəşf olunur. Halbuki bütün bunlar, mövcud olanı anlamaqdan və ya onu təqlid etməkdən başqa bir şey deyil. Düşünün, hansı nəhəng Yeri öz ətrafında fırlanan və beləliklə də, gecə ilə

gündüzün meydana gəlməsini təmin edə bilər? Heç biri, elə deyilmi? Bunu yalnız göyü, yeri və içindəkilərin hamısını yaradan Rəbbimiz edə bilər.

Uşaqlar, ancaq bunu əsla unutmayın. Allah, gecəni və gündüzü yaratdığı kimi, istəsə onları aradan götürə də bilər. Onda minlərlə çətinlik yaşarıq, hətta bir qədər əvvəl də ifadə etdiyimiz kimi, yer üzündə yaşaya bilmərik. Bir Quran ayəsində Allahın istəsə gecəni və ya gündüzü fasiləsiz davam etdirəcəyi belə bildirilmişdir:

De: “Bir deyən görək, əgər Allah gecəni üstünüzdə Qiyamətə qədər uzatsa, Allahdan başqa hansı məbud sizə bir işıq gətirə bilər?... (Qəsas surəsi, 71)

De: “Bir deyən görək, əgər Allah gündüzü üstünüzdə qiyamətə qədər uzatsa, Allahdan başqa hansı məbud dincəldiyiniz gecəni sizə gətirə bilər?... (Qəsas surəsi, 72)

Bəli uşaqlar Allahın diləməsi istisna olmaqla, həm gecənin, həm də gündüzün ola bilməyəcəyini bu ayələrdən açıq şəkildə anlayırıq. Kainat və içindəki hər şey, onları yaratmış olan Allaha məxsusdur.

Uşaqlar bunu əsla unutmayın! Siz də daxil olmaqla, hər şeyi mükəmməl şəkildə yaradan üstün və güc sahibi olan Allahdır.

Son söz

Əziz uşaqlar kainatdakı səfərimiz burada sona çatdı. Bu səfərdə kainatın bənzərsiz yaradılışını və Planetimizin bizim üçün kainatda xüsusi olaraq, olduqca həssas tarazlıqlar içində yaradılmış bir planet olduğunu gördünüz. Bu kitabda qeyd olunanları qısa şəkildə belə təkrarlaya bilərik.

Planetimiz kosmosun havasız, soyuq və cansız boşluğunda yerləşir. Kosmos ucsuz–bucaqsız və heç kəsin olmadığı bir səhraya, Planetimiz isə bu səhrada yerləşən bir qəsəbə bənzədilə bilər. Səhradakı bu qəsəbə bizi bütün qum fırtınalarından və istidən qoruyur, rahatlığı sayəsində ehtiyacımız olan hər şeyi bizim üçün təmin edir. Planetimiz də eynilə səhradakı bu qəsəbə kimi bizim kosmosdakı qəsəbəmizdir. Sanki kosmik gəmi kimi hərəkət edən Yer sayəsində kosmosdakı təhlükələrdən uzaq yaşayırıq. Hava, su və ehtiyacımız olan hər şeyi rahatlıqla tapa bilirik. Səhradakı bir qəsəbə necə öz–özüne meydana gəlməzsə Planetimiz də təsadüfən meydana gələ bilməz. Planetimizin üstün bir yaradılış nəticəsində bu hala gəldiyi aydındır.

Həmçinin kainatda bu kitabda öyrəndiyiniz həssas tarazlıqdan hələ milyonlarla var. Lakin təkcə burada sadalananlar belə kainatın və Dünyanın ardıcıl təsadüfi hadisələr nəticəsində meydana gələ bilməyəcəyini qəti şəkildə sübut edir.

Bütün bunlar yenidən açıq–aydın bir həqiqəti göstərir. Bütün kainatı, ulduzları, planetləri, dağları və dənizləri mükəmməl yaradan, insana və bütün canlılara həyat verən, sonsuz güc və qüdrət sahibi olan Allahdır. Allahın bu mükəmməl yaratması Quranda belə bildirilir:

Sizin yaradılışınız çətindir, yoxsa göyün? Allah onu qurdu, onun qübbəsini yüksəltdi və düzəldib kamilləşdirdi, gecəsini qaranlıq edib, səhərini də nurlandırdı. Sonra yeri döşəyib, onda su və otluq yaratdı, dağları da yerə bərkitdi. Bunlar sizin və mal–qaranızın faydalanmasından ötrüdür (Naziət surəsi, 27–33)

Uşaqlar! Bunu əsla unutmayın ki, sizi və sahib olduğunuz hər şeyi Allah yaratmışdır. Hər şey Allahın sizə bir lütfüdür. Hər an bu həqiqəti görməli, sahib olduğunuz nemətlər barədə düşünməli və bunları sizə verdiyi üçün Allaha təşəkkür etməlisiniz.

TƏKAMÜL YALANI

Darvinizm, yəni təkamül nəzəriyyəsi yaradılış həqiqətini inkar etmək məqsədilə irəli sürülmüş, ancaq uğursuzluqla nəticələnmiş elmdən kənar cəfəngiyatdan başqa bir şey deyil. Canlıların cansız maddələrdən təsadüfən əmələ gəldiyini iddia edən bu nəzəriyyə kainatda və canlılarda çox möcüzəvi nizam olduğunun elm tərəfindən sübut edilməsi ilə və təkamül prosesinin əsla baş vermədiyini göstərən 350 milyona yaxın fosilin tapılması ilə süqut etmişdir. Beləliklə, Allah'ın bütün kainatı və canlıları yaratdığı elm tərəfindən də sübut edilmişdir. Bu gün təkamül nəzəriyyəsini dirçəltmək üçün dünya səviyyəsində aparılan təbliğat sadəcə elmi həqiqətlərin təhrif olunmasına, tərəfli şərhinə, elm adı altında söylənən yalan və saxtakarlıqlara əsaslanır.

Ancaq bu təbliğat həqiqəti gizlətmir. Təkamül nəzəriyyəsinin elm tarixində ən böyük xəta olması son 20-30 il ərzində elm dünyasında getdikcə daha ucadan dilə gətirilir. Xüsusilə 1980-ci illərdən sonra aparılan tədqiqatlar darvinist iddiaların tamamilə səhv olduğunu üzə çıxarmış və bu həqiqət bir çox elm adamı tərəfindən dilə gətirilmişdir. ABŞ-da biologiya, biokimya, paleontologiya kimi fərqli sahələrlə məşğul olan bir çox elm adamı darvinizmin əsassızlığını görür, canlıların mənşəyini artıq yaradılışla açıqlayırlar.

Təkamül nəzəriyyəsinin süqutundan və yaradılış dəlillərindən digər bir çox əsərimizdə bütün elmi təfərrüatları ilə bəhs etmişik və etməyə davam edirik. Ancaq əhəmiyyəti baxımından mövzudan burada da bəhs etməkdə fayda var.

Darvini məhv edən çətinliklər

Təkamül nəzəriyyəsi tarixi qədim yunanlara gedib çıxan bir təlim olmasına baxmayaraq, XIX əsrdə hərtərəfli şəkildə irəli sürüldü. Nəzəriyyəni elm dünyasının gündəminə gətirən ən mühüm irəliləyiş Çarlz Darvinin 1859-cu ildə nəşr edilən "Növlərin mənşəyi" adlı kitabı idi. Darvin bu kitabda dünyadakı müxtəlif canlı növlərini Allah'ın ayrı-ayrı yaratdığına qarşı çıxırdı. Darvinin fikrincə, bütün növlər ortaq əcdaddan törəmiş və zaman ərzində kiçik dəyişikliklərlə müxtəfləşmişdilər.

Darvinin nəzəriyyəsi heç bir konkret elmi tapıntıya əsaslanmırdı; özünün də qəbul etdiyi kimi, sadəcə bir məntiq yeritmə idi. Hətta Darvin kitabındakı "Nəzəriyyənin qarşısında duran çətinliklər" başlıqlı uzun bölmədə etiraf etdiyi kimi, nəzəriyyə bir çox mühüm suala cavab verə bilmirdi.

Darvin nəzəriyyəsinin qarşısındakı çətinliklərə inkişaf edən elmin üstün gələcəyinə, yeni elmi kəşflərin nəzəriyyəsini gücləndirəcəyinə ümid edirdi. Bunu kitabında tez-tez bildirirdi. Ancaq inkişaf edən elm Darvinin ümidlərinin tam əksinə, nəzəriyyənin əsas iddialarını bir-bir əsassız qoydu.

Darvinizmin elm qarşısındakı məğlubiyyətini üç əsas başlıq altında təhlil etmək olar:

Nəzəriyyə həyatın yer üzündə ilk dəfə necə ortaya çıxdığını əsla açıqlaya bilmir.

Nəzəriyyənin irəli sürdüyü təkamül mexanizmlərinin, əslində, təkamül xarakterinə malik olduğunu göstərən heç bir elmi tapıntı yoxdur.

Fosillər təkamül nəzəriyyəsinin iddialarının tam əksini göstərir.

Bu bölmədə bu üç əsas başlığı əsaslı təhlil edəcəyik.

Keçilməz ilk pillə: həyatın mənşəyi

Təkamül nəzəriyyəsi bütün canlı növlərinin bundan təxminən 3.8 milyard il əvvəl dünyada fantastik şəkildə təsadüfən meydana gələn bircə canlı hüceyrədən törədiklərini iddia edir. Bircə hüceyrənin milyonlarla kompleks canlı növünü necə əmələ gətirməsi və əgər həqiqətən bu cür təkamül baş vermişsə, nə üçün izlərinin fosillərdə tapılmadığı nəzəriyyənin açıqlaya bilmədiyi suallardandır. Ancaq bütün bunlardan əvvəl iddia edilən təkamül prosesinin ilk pilləsi üzərində dayanmaq lazımdır. Həmin ilk hüceyrə necə ortaya çıxmışdır?

Təkamül nəzəriyyəsi cahilliklə yaradılışı inkar etdiyinə görə, həmin ilk hüceyrənin heç bir plan və nizam olmadan təbiət qanunları çərçivəsində təsadüfən meydana gəldiyini iddia edir. Yəni bu nəzəriyyəyə əsasən, cansız maddə kortəbii təsadüflər nəticəsində ortaya canlı hüceyrə çıxarmalıdır. Ancaq bu, məlum olan ən təməl biologiya qanunlarına zidd iddiadır.

Həyat həyatdan gəlir

Darvin kitabında həyatın mənşəyindən heç bəhs etməmişdi. Çünki onun dövründəki ibtidai elm anlayışı canlıların çox sadə quruluşa malik olduqlarını fərz edirdi. Orta əsrlərdən bəri “spontane generation” adlı nəzəriyyəyə əsasən, cansız maddələrin təsadüfən birləşərək canlı varlıq əmələ gətirməsinə inanırdılar. Bu dövrdə həşəratların yemək artıqlarından, siçanların da buğdadan əmələ gəlməsi geniş yayılmış düşüncə idi. Bunu sübut etmək üçün qəribə təcrübələr aparılmışdı. Çirkli əsginin üstünə bir az buğda qoyulmuş və bir müddət sonra bu qarışıqdan siçanların əmələ gəlməsini gözləmişdilər.

Ətin qurdlanması da həyatın cansız maddələrdən törədiyinə dəlil hesab edilirdi. Lakin daha sonra məlum olacaqdı ki, ətin üstündəki qurdlar öz-özlərindən əmələ gəlmirlər, milçəklərin gətirib qoyduğu gözlə görülməyən sürfələrdən çıxırdılar. Darvin “Növlərin mənşəyi” adlı kitabını yazdığı dövrdə isə bakteriyaların cansız maddədən əmələ gəlməsi inancı elm dünyasında geniş şəkildə qəbul edilirdi.

Lakin Darvinin kitabının nəşr edilməsindən beş il sonra məşhur fransız bioloq Lui Paster təkamülə əsas verən bu inancı qəti şəkildə təkzib etdi. Paster apardığı uzun elmi fəaliyyət və təcrübələrdə gəldiyi nəticəni belə şərh etmişdi:

“Cansız maddələrin həyatı əmələ gətirməsi iddiası artıq qəti şəkildə tarixə gömülmüşdür”. (*Sidney Fox, Klaus Dose, Molecular Evolution and The Origin of Life, New York: Marcel Dekker, 1977, səh. 2*)

Təkamül nəzəriyyəsinin tərəfdarları Pasterin kəşflərinə uzun müddət qarşı çıxdılar. Ancaq inkişaf edən elm canlı hüceyrəsinin mürəkkəb quruluşunu üzə çıxardıqca həyatın öz-özünə əmələ gəlməsi iddiasının əsassızlığı daha da açıq şəkil aldı.

XX əsrdəki nəticəsiz səylər

XX əsrdə həyatın mənşəyi mövzusunun tədqiq edən ilk təkamülçü məşhur rus bioloq Aleksandr Oparin oldu. Oparin 1930-cu illərdə irəli sürdüyü bəzi tezislərlə canlı hüceyrəsinin təsadüfən meydana gələ biləcəyini sübut etməyə çalışdı. Ancaq bu fəaliyyətlər uğursuzluqla nəticələnəcək və Oparin bu etirafı etməli olacaqdı:

“Təəssüf ki, hüceyrənin mənşəyi təkamül nəzəriyyəsinin tamamilə əhatə edən ən qaranlıq nöqtədən ibarətdir”. (*Alexander I. Oparin, Origin of Life, (1936) New York, Dover Publications, 1953 (Reprint), səh. 196*)

Oparinin yolunu davam etdirən təkamülçülər həyatın mənşəyi problemini həll etmək üçün təcrübələr aparmağa çalışdılar. Bu təcrübələrin ən məşhuru amerikalı kimyaçı Stenli Miller tərəfindən 1953-cü ildə aparıldı. Miller ibtidai atmosferdə mövcud olduğunu iddia etdiyi qazları bir təcrübədə birləşdirdi və bu qarışıqca enerji verərək zülalları təşkil edən bir neçə üzvi molekul (amin turşusu) sintezlədi.

O illərdə təkamüllə bağlı mühüm mərhələ kimi tanıtılan bu təcrübənin əsassız olduğu və təcrübədə tətbiq edilən atmosferin yer şərtlərindən çox fərqli olduğu sonrakı illərdə üzə çıxacaqdı. (*“New Evidence on Evolution of Early Atmosphere and Life”, Bulletin of the American Meteorological Society, c. 63, Kasım 1982, səh. 1328-1330*)

Uzun sükutdan sonra Millerin özü də tətbiq etdiyi atmosfer mühitinin həqiqi olmadığını etiraf etdi. (*Stanley Miller, Molecular Evolution of Life: Current Status of the Prebiotic Synthesis of Small Molecules, 1986, səh. 7*)

Həyatın mənşəyi problemini açıqlamaq üçün XX əsr boyu göstərilən bütün təkamülçü səylər uğursuzluqla nəticələndi. San Diyeqo Skrips İnstitutundan məşhur geokimyaçı Cefri Bada təkamülçü “Earth” jurnalında 1998-ci ildə dərc edilən bir məqalədə bu həqiqəti belə qəbul edir:

“Bu gün XX əsri arxada qoyarkən hələ də XX əsrin başlanğıcındakı ən böyük həll edilməmiş problemlə qarşı-qarşıyıyıq: həyat yer üzündə necə başlayıb”. (*Jeffrey Bada, Earth, Şubat 1998, səh. 40*)

Həyatın kompleks quruluşu

Təkamülçülərin həyatın mənşəyi ilə bağlı bu qədər çıxılmaz vəziyyətə düşməsinin başlıca səbəbi ən sadə hesab etdikləri canlıların bu qədər mürəkkəb quruluşa malik olmasıdır. Canlı hüceyrəsi insanın hazırladığı bütün texnoloji məhsullardan daha mürəkkəbdir. Belə ki, bu gün dünyanın ən qabaqcıl laboratoriyalarında belə cansız maddələr birləşdirilərək nəinki canlı hüceyrə, hətta hüceyrəyə aid bircə zülal da hasil etmək mümkün deyil.

Bir hüceyrənin meydana gəlməsi üçün lazımlı şərtlər əsla təsadüflərlə açıqlanmayacaq qədər çoxdur. Lakin bunu açıqlamağa heç ehtiyac yoxdur. Təkamülçülər hələ hüceyrə səviyyəsinə çatmadan çıxılmaz vəziyyətə düşürlər. Çünki hüceyrənin əsasını təşkil edən zülalların təsadüfən sintezlənmə ehtimalı riyazi cəhətdən sıfırdır.

Bunun ən əsas səbəbi budur ki, bir zülalın əmələ gəlməsi üçün başqa zülallar da olmalıdır. Bu səbəb bir zülalın təsadüfən əmələgəlmə ehtimalını tamamilə aradan qaldırır. Ona görə, təkəcə bu fakt təkamülçülərin təsadüf iddiasını təkzib etmək üçün kifayətdir. Mövzunun əhəmiyyətini qısaca açıqlayaq:

- Fermentlər olmasa, zülal sintezlənmə bilməz, fermentlər də zülaldır.

- Bircə zülalın sintezlənməsi üçün 100-ə yaxın hazır zülal olmalıdır. Ona görə, zülalların olması üçün zülallar lazımdır.

- Zülalları sintezləyən fermentləri DNT hazırlayır. DNT olmasa, zülal sintezlənmə bilməz. Ona görə, zülalların əmələ gəlməsi üçün DNT də lazımdır.

-Zülal sintezləmə prosesində hüceyrədəki bütün orqanoidlərin mühüm funksiyaları var. Yəni zülalların əmələ gəlməsi üçün tam funksional hüceyrə bütün orqanoidləri ilə birlikdə mövcud olmalıdır.

Hüceyrənin nüvəsində yerləşən, genetik məlumat daşıyan DNT molekulu isə informasiya bankıdır. İnsan DNT-sindəki informasiyanı kağıza köçürmək istəsək, hər biri 500 səhifədən ibarət 900 cildlik kitabxana ortaya çıxar.

Burada çox maraqlı dilemma da var: DNT ancaq bir sıra xüsusi zülalların (fermentlərin) köməyi ilə qoşalaşa bilər. Amma bu fermentlər də ancaq DNT-dəki informasiya əsasında sintezlənilir. Bir-birlərindən asılı olduqlarına görə, DNT-nin qoşalaşması üçün ikisi də eyni anda mövcud olmalıdır. Bu isə həyatın öz-özünə meydana gəlməsi ssenarisini çıxılmaz vəziyyətə salır. San Diyeqo Kaliforniya Universitetindən məşhur

təkamülçü prof. Lesli Orsel “Scientific American” jurnalının 1994-cü il oktyabr sayında bu həqiqəti belə etiraf edir:

“Olduqca kompleks quruluşa malik olan zülalların və nuklein turşularının (RNT və DNT) eyni yerdə və eyni zamanda təsadüfən əmələ gəlmələri həddindən artıq ehtimaldan kənardır. Ancaq bunların biri olmadan digərini əldə etmək də mümkün deyil. Ona görə, insan məcburən həyatın kimyəvi yollarla meydana gəlməsinin tamamilə qeyri-mümkün olduğu nəticəsinə gəlir”. (Leslie E. Orgel, *The Origin of Life on Earth, Scientific American*, c. 271, Ekim 1994, səh. 78)

Şübhəsiz ki, əgər həyatın kortəbii təsadüflərlə öz-özünə meydana gəlməsi mümkün deyilsə, onda həyatın yaradıldığı qəbul edilməlidir. Bu həqiqət əsas məqsədi yaradılışı inkar etmək olan təkamül nəzəriyyəsini açıq-aydın əsassız edir.

Təkamülün xəyali mexanizmləri

Darvinin nəzəriyyəsini əsassız edən ikinci əsas cəhət nəzəriyyənin təkamül mexanizmləri kimi irəli sürdüyü iki anlayışın da, əslində, heç bir təkamül gücünə malik olmamasıdır.

Darvin irəli sürdüyü təkamül iddiasını tamamilə təbii seleksiya mexanizmi ilə əlaqələndirmişdi. Bu mexanizmə verdiyi əhəmiyyət kitabının adından da açıq şəkildə başa düşülür: “Növlərin mənşəyi, təbii seleksiya yolu ilə...”

Təbii seleksiya təbii seçmə deməkdir, təbiətdəki həyat uğrunda mübarizədə təbii şərtlərə uyğun və güclü canlıların həyatda qalacağı düşüncəsinə əsaslanır. Məsələn, yırtıcı heyvanlar tərəfindən təhlükəyə məruz qalan bir maral sürüsündə daha sürətlə qaçan marallar həyatda qalacaq. Beləliklə, maral sürüsü sürətlə qaçan və güclü fərdlərdən ibarət olacaq. Amma bu mexanizm maralların təkamül keçirməsinə səbəb olmaz, onları başqa bir canlı növünə, məsələn, atlara çevirməz.

Ona görə, təbii seçmə mexanizmi heç bir təkamül gücünə malik deyil. Darvin də bu həqiqəti anlamışdı və “Növlərin mənşəyi” adlı kitabında: **“Faydalı dəyişikliklər baş vermədikcə təbii seçmə heç bir şey edə bilməz”**, - demək məcburiyyətində qalmışdı. (Charles Darwin, *The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, səh. 184*)

Lamarkın təsiri

Bəs bu faydalı dəyişikliklər necə baş verə bilərdi? Darvin öz dövrünün ibtidai elm anlayışı çərçivəsində bu suala Lamarka əsaslanaraq cavab verməyə çalışmışdı. Darvindən əvvəl yaşamış fransız bioloq Lamarka görə, canlılar həyatları boyu keçirdikləri fiziki dəyişiklikləri sonrakı nəsllə ötürürlər, nəsildən-nəsllə toplanan bu xüsusiyyətlər nəticəsində

yeni növlər meydana gəlir. Məsələn, Lamarkın fikrincə, zürafələr ceylanlardan törəyiblər, hündür ağacların yarpaqlarını yeməyə çalışarkən nəsil-dən-nəslə boyunları uzanmışdır.

Darvin də buna bənzər misallar çəkmiş, məsələn, “Növlərin mənşəyi” kitabında qida tapmaq üçün suya girən bəzi ayıların tədricən balinalara çevrildiyini iddia etmişdi. (B. G. Ranganathan, *Origins?*, Pennsylvania: The Banner Of Truth Trust, 1988.)

Lakin Mendelin kəşf etdiyi və XX əsrdə inkişaf edən genetik elmi ilə qəti şəkildə sübut edilən genetik qanunları qazanılmış xüsusiyyətlərin sonrakı nəsillərə ötürülməsi əfsanəsini məhv etdi. Beləliklə, təbii seçmə “təkbaşına” və tamamilə təsirsiz mexanizm olaraq qaldı.

Neodarvinizm və mutasiyalar

Darvinistlər isə bu vəziyyətə bir çıxış yolu tapmaq üçün 1930-cu illərin sonlarında müasir sintetik nəzəriyyəni və ya daha geniş yayılmış adı ilə neodarvinizmi ortaya atdılar. Neodarvinizm təbii seçmənin yanına faydalı dəyişiklik səbəbi kimi mutasiyaları, yəni canlıların genlərində radiasiya kimi xarici amillər və ya transkripsiya xətalari nəticəsində əmələ gələn pozulmaları əlavə etdi. Bu gün də elmi cəhətdən əsassız olduğunu bilmələrinə baxmayaraq, darvinistlər neodarvinist modeli müdafiə edirlər. Nəzəriyyə yer üzündəki milyonlarla canlı növünün, onların qulaq, göz, ağciyər, qanad kimi sayısız-hesabsız mürəkkəb orqanlarının mutasiyalara, yəni genetik pozulmalara əsaslanan bir proses nəticəsində əmələ gəldiyini iddia edir. Amma nəzəriyyəni çarəsiz qoyan bir açıq elmi həqiqət var: mutasiyalar canlıları təkmilləşdirmirlər, əksinə, hər zaman canlılara zərər verirlər.

Bunun səbəbi çox sadədir: DNT çox mürəkkəb quruluşa malikdir. Bu molekula olan hər hansı təsadüfi təsir ancaq zərər verir. Amerikalı genetik B.G. Ranqanatan bunu belə açıqlayır:

“Mutasiyalar kiçik, təsadüfi və zərərliyə gətirirlər. Çox nadir meydana gəlirlər və ən yaxşı halda təsirsizdirlər. Bu üç xüsusiyyət mutasiyaların təkamül xarakterli təsir meydana gətirməyəcəyini sübut edir. Yüksək dərəcədə xüsusiləşmiş orqanizmdə meydana gələn təsadüfi dəyişiklik ya təsirsiz, ya da zərərli olur. Bir qol saatında meydana gələn təsadüfi dəyişiklik qol saatını təkmilləşdirməz. Ona böyük ehtimalla zərər verər və ya ən yaxşı halda təsir etməz. Bir zəlzələ bir şəhəri daha yaxşı hala salmaz, onu məhv edər”. (*Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, səh. 179*)

Bu günə qədər heç bir faydalı, yəni genetik məlumatı təkmilləşdirən mutasiya müşahidə edilməyib. Bütün mutasiyaların zərərli olması aşkar edilib. Aydın olmuşdur ki, təkamül nəzəriyyəsinin təkamül mexanizmi kimi göstərdiyi mutasiyalar, əslində, canlıları sadəcə məhv edən, şikəst edən genetik hadisələrdir (insanlarda mutasiyanın ən çox rast

gəlinən təsiri xərçəngdir). Əlbəttə, məhvedici mexanizm təkamül mexanizmi ola bilməz. Təbii seçmə isə Darvinin də qəbul etdiyi kimi, tək başına heç bir şey edə bilməz. Bu həqiqət bizə təbiətdə heç bir təkamül mexanizminin olmadığını göstərir. Təkamül mexanizmi olmadığına görə, təkamül deyilən xəyali proses də baş verməyib.

Fosillər: ara-keçid formalardan əsər-əlamət yoxdur

Təkamül nəzəriyyəsinin iddia etdiyi prosesin baş vermədiyinin ən açıq göstəricisi isə fosillərdir.

Təkamül nəzəriyyəsinə görə, bütün canlılar bir-birlərindən törəyiblər. Əvvəlcədən mövcud olan bir canlı növü zaman ərzində digərinə çevrilmiş və bütün növlər bu şəkildə əmələ gəlmişlər. Nəzəriyyəyə əsasən, bu çevirmə yüz milyon illər davam edən uzun dövrü əhatə etmiş və mərhələ-mərhələ irəliləmişdir. Bu təqdirdə iddia edilən uzun çevirmə prosesi zamanı saysız-hesabsız ara növlər əmələ gəlməli və yaşamaladırlar.

Məsələn, keçmişdə balıq xüsusiyyətlərini daşımalarına baxmayaraq, bir tərəfdən də bəzi sürünən canlı xüsusiyyətlərini qazanmış yarı-balıq, yarı-sürünən canlılar yaşamalıdır və ya sürünən xüsusiyyətlərini daşıyan, bir tərəfdən də bəzi quş xüsusiyyətləri qazanmış sürünən quşlar ortaya çıxmalıdır. Bunlar bir keçid prosesində olduqları üçün şikəst, yarımçıq, qüsurlu canlılar olmalıdır. Təkamülçülər keçmişdə yaşadığına inandıqları bu nəzəri məxluqları “ara-keçid forması” adlandırırlar.

Əgər, həqiqətən, bu cür canlılar keçmişdə yaşayıbsa, onların sayı və növü milyonlarla, hətta milyardlarla olmalıdır və bu əcaib canlıların qalıqlarına mütləq fosil izlərində rast gəlinməlidir. Darvin “Növlərin mənşəyi”ndə bunu belə açıqlamışdır:

“Əgər nəzəriyyəmə doğrudursa, növləri bir-biri ilə əlaqələndirən saysız-hesabsız ara-keçid növləri keçmişdə mütləq yaşamalıdır... Onların yaşadığının dəlilləri də sadəcə fosil qalıqları arasında tapıla bilər”. (*Charles Darwin, The Origin of Species, səh. 172, 280*)

Ancaq bu sətirləri yazan Darvin ara-keçid formaların heç cür tapılmadığını bilir və bunun nəzəriyyəsi üçün böyük problem olduğunu görürdü. Ona görə, “Növlərin mənşəyi” kitabının “Nəzəriyyənin qarşısında duran çətinliklər” (Difficulties on Theory) adlı bölməsində belə yazmışdı:

“Əgər, həqiqətən, növlər digər növlərdən yavaş dəyişikliklərlə törəyibsə, nə üçün saysız-hesabsız ara-keçid formasına rast gəlmirik? Nə üçün bütün təbiət qarmaqarışq vəziyyətdə deyil, məhz yerli-yerindədir? Saysız-hesabsız ara-keçid forması olmalıdır, bəs nə üçün yer üzünün çoxsaylı təbəqələrində onları tapmırıq?... Nə üçün hər geoloji forma və hər təbəqə belə qalıqlarla dolu deyil?” (*Charles Darwin, The Origin of Species, səh. 172, 280*)

Darvinin puç olan ümidləri

Ancaq XIX əsrin ortasından indiyə qədər dünyanın hər tərəfində qızğın fosil araşdırmaları aparılmasına baxmayaraq, ara-keçid formalarına rast gəlinməmişdir. Aparılan qazıntı işlərində və tədqiqatlarda əldə edilən bütün tapıntılar təkamülçülərin gözlədiklərinin əksinə, canlıların yer üzündə birdən-birə, tam və qüsursuz formada ortaya çıxdıqlarını göstərmişdir.

Məşhur ingilis paleontoloq Derek V. Eyser təkamülçü olmasına baxmayaraq, bu həqiqəti belə etiraf edir:

“Problemimiz budur: fosilləri hərtərəfli tədqiq etdikdə növlər və ya siniflər səviyyəsində belə daima eyni həqiqətlə qarşılaşırıq; mərhələli təkamüllə təkmilləşən deyil, birdən-birə yer üzündə əmələ gələn qruplar görürük”. (Derek A. Ager, “The Nature of the Fossil Record”, Proceedings of the British Geological Association, c. 87, 1976, səh. 133)

Yəni fosil qeydlərində bütün canlı növləri aralarında heç bir keçid forması olmadan, tam formada ani sürətdə ortaya çıxırlar. Bu, Darvinin fikirlərinin tam əksidir. Habelə, bu, canlı növlərinin yaradıldıqlarını göstərən çox güclü dəlildir. Çünki bir canlı növünün heç bir əcdadı olmadan, bir anda və qüsursuz şəkildə ortaya çıxmasının tək açıqlaması var: o növ yaradılmışdır. Bu həqiqət məşhur təkamülçü bioloq Duqlas Futuyma tərəfindən də qəbul edilir:

“Yaradılış və təkamül yaşayan canlıların mənşəyi haqqında iki yeganə açıqlamadır. Canlılar dünyada ya tamamilə mükəmməl və tam formada ortaya çıxmışlar, ya da belə olmamışdır. Əgər belə olmamışdırsa, bir dəyişiklik prosesi nəticəsində özlərindən əvvəl mövcud olan bəzi canlı növlərindən təkamül keçirərək meydana gəlməlidirlər. Amma əgər tam və mükəmməl formada ortaya çıxıblarsa, onda sonsuz güc sahibi olan bir ağıl tərəfindən yaradılmışlar”. (Douglas J. Futuyma, *Science on Trial*, New York: Pantheon Books, 1983. Səh. 197)

Fosillər isə canlıların yer üzündə tam və mükəmməl formada ortaya çıxdıqlarını göstərir. Yəni “növlərin mənşəyi” Darvinin hesab etdiyinə əksinə, təkamül deyil, yaradılışdır.

İnsanın təkamülü nağılı

Təkamül nəzəriyyəsinin tərəfdarlarının ən çox gündəmə gətirdikləri məsələ insanın mənşəyidir. Bununla bağlı darvinist iddia bu gün yaşayan müasir insanın meymunabənzər məxluqlardan törədiyini zənn edir. 4-5 milyon il əvvəl başladığı fərz edilən bu prosesdə müasir insan ilə əcdadları arasında bəzi ara-keçid formaların yaşadığı iddia edilir. Əslində, tamamilə fantastik olan bu ssenaridə dörd əsas kateqoriya var:

Australopithecus

Homo habilis

Homo erectus

Homo sapiens

Təkamülçülər insanların ilk “meymunabənzər əcdadları”na “cənub meymunu” mənasını verən “australopithecus” adını veriblər. Bu canlılar, əslində, nəslə kəsilməmiş meymun növüdür. Lord Solli Zukerman və prof. Çarlz Oksnord kimi İngiltərə və ABŞ-dan iki məşhur anatomun *australopithecus* nümunələri üzərində apardığı hərtərəfli araşdırmalar bu canlıların sadəcə nəslə kəsilməmiş meymun növünə aid olduqlarını və insanlarla heç bir bənzərlik təşkil etmədiklərini göstərmişdir. (*Charles E. Oxnard, “The Place of Australopithecines in Human Evolution: Grounds for Doubt”, Nature, c. 258, səh. 389*)

Təkamülçülər insanın təkamülünün sonrakı mərhələsini də “homo”, yəni insan kimi təsnif edirlər. İddiaya əsasən, homo sırasındakı canlılar *australopithecus*lardan daha çox inkişaf ediblər. Təkamülçülər bu fərqli canlılara aid fosilləri ardıcıl düzərək fantastik təkamül sxemi qururlar. Bu sxem xəyalidir, çünki bu fərqli siniflərin arasında təkamül xarakterli əlaqə olması əsla sübut edilə bilməmişdir. Təkamül nəzəriyyəsinin XX əsrdəki ən mühüm tərəfdarlarından biri olan Ernst Mayr: “*Homo sapiens*ə uzanan zəncir halqası, əslində, itib”, - deyərək bunu qəbul edir. (*J. Rennie, “Darwin’s Current Bulldog: Ernst Mayr”, Scientific American, Aralık 1992*)

Təkamülçülər “*ausrtalopithecus > homo habilis > homo erectus > homo sapiens*” ardıcılığını qurarkən bu növlərin hər birinin daha sonrakının əcdadı olmasını irəli sürürlər. Lakin paleoantropoloqların son kəşfləri *australopithecus*, *homo habilis* və *homo erectus*ün dünyanın müxtəlif bölgələrində eyni dövrlərdə yaşadıklarını göstərir. (*Alan Walker, Science, c. 207, 1980, s. 1103; A. J. Kelso, Physical Anthropology, 1. baskı, New York: J. B. Lipincott Co., 1970, s. 221; M. D. Leakey, Olduvai Gorge, c. 3, Cambridge: Cambridge University Press, 1971, səh. 272*)

Habelə, *homo erectus* sinfinə aid olan insanların bir qismi çox müasir dövrlərə qədər yaşayıblar, *homo sapiens neandertalensis* və *homo sapiens sapiens* (insan) ilə eyni mühitdə birlikdə mövcud olmuşlar. (*Time, noyabr 1996*)

Bu isə, əlbəttə, bu siniflərin bir-birilərinin əcdadı olduqları iddiasının əsassızlığını açıq şəkildə ortaya qoyur. Harvard Universitetinin paleontoloqlarından Stiven Cey Quld, təkamülçü olmasına baxmayaraq, darvinist nəzəriyyənin düşdüyü bu çıxılmaz vəziyyəti belə açıqlayır:

“Əgər bir-biri ilə paralel şəkildə yaşayan üç müxtəlif hominid (insanabənzər) sxemi varsa, onda bizim soy ağacımıza nə oldu? Aydındır ki, bunların biri digərindən törəyə bilməz. Habelə, biri digəri ilə müqayisə edildikdə təkamül xarakterli inkişaf meyli göstərmirlər”. (*S. J. Gould, Natural History, c. 85, 1976, səh. 30*)

Qısaca desək, KİV-də və ya dərsliklərdə verilən bir cür fantastik yarı-meymun yarı-insan canlıların rəsmləri ilə, yəni sırf təbliğat yolu ilə dirçəldilməyə çalışılan insanın təkamülü ssenarisi heç bir elmi əsası olmayan nağıldan ibarətdir. Bu mövzunu uzun illər tədqiq edən, xüsusilə *australopithecus* fosilləri üzərində 15 il araşdırma aparan İngiltərənin ən məşhur və hörmətli elm adamlarından biri olan Lord Solli Zukerman təkamülçü olmasına baxmayaraq, meymunabənzər canlılardan insana uzanan nəsil ağacı olmadığı nəticəsinə gəlmişdir.

Zukerman maraqlı elm şkalası da qurmuşdur. Elmi hesab etdiyi elm sahələrindən elmdən kənar qəbul etdiyi elm sahələrinə qədər şaxəli cədvəl çəkmişdir. Zukermanın bu cədvəlində ən elmi, yəni konkret faktlara əsaslanan elm sahələri kimya və fizikadır. Cədvəldə bunlardan sonra bioloji elmlər, daha sonra sosial fənlər gəlir. Şaxələnmənin ən kənar ucunda, yəni elmdən kənar hesab edilən hissədə isə Zukermanın fikrincə telepatiya, altıncı hiss kimi hissənin fəvqündə olan qavrama anlayışları və bir də insanın “təkamülü” yerləşir! Zukerman şaxələnmənin bu ucunu belə açıqlayır:

“Obyektiv reallıq sahəsindən çıxıb bioloji elm fərz edilən bu sahələrə, yəni hissənin fəvqündə olan qavramaya və insanın fosil tarixinin şərh edilməsinə daxil olduqda, təkamül nəzəriyyəsinə inanan bir şəxs üçün hər şeyin mümkün olduğunu görürük. Belə ki, nəzəriyyələrinə qəti şəkildə inanan bu şəxslərin ziddiyyətli bəzi rəyləri eyni anda qəbul etmələri belə mümkündür”. (*Solly Zuckerman, Beyond The Ivory Tower, New York: Toplinger Publications, 1970, səh. 19*)

İnsanın təkamülü nağılı da nəzəriyyələrinə kor-koranə inanan bir sıra insanların tapdıqları bəzi fosillər haqqında qabaqcadan rəy verərək şərh etmələrindən ibarətdir.

Darvin formulu!

İndiyə qədər təhlil etdiyimiz bütün dəlillərlə yanaşı, istəyirsinizsə, təkamülçülərin necə cəfəng inanca malik olduqlarına bir də uşaqların belə anlayacağı qədər açıq misalla baxaq.

Təkamül nəzəriyyəsi canlıların təsadüfən əmələ gəldiyini iddia edir. Ona görə, bu iddiaya əsasən, cansız və şüursuz atomlar birləşərək əvvəlcə hüceyrəni əmələ gətirmiş və sonra eyni atomlar birləşərək digər canlıları və insanı meydana gətirmişlər. İndi düşünək, canlıların əsasını təşkil edən karbon, fosfor, azot, kalium kimi elementləri birləşdirdikdə bir yığın əmələ gəlir. Bu atom yığını hansı prosesdən keçirilsə də, bircə canlı belə əmələ gətirməz. İstəyirsinizsə, bununla bağlı bir təcrübə keçirək və təkamülçülərin, əslində, müdafiə etdikləri, amma ucadan söyləyə bilmədikləri iddianı onların adından “Darvin formulu” adı ilə nəzərdən keçirək:

Təkamülçülər çoxlu sayda böyük çənin içinə canlıların əsasını təşkil edən fosfor, azot, karbon, oksigen, dəmir, maqnezium kimi elementlərdən bol miqdarda qoysunlar. Hətta

normal şərtlərdə mövcud olmayan, ancaq bu qarışıqın içində lazımlı bildikləri maddələri də bu çənlərə əlavə etsinlər. Qarışıqların içinə istədikləri qədər amin turşusu, istədikləri qədər də zülal doldursunlar. Bu qarışıqlara istədikləri nisbətdə temperatur və rütubət versinlər. Bunları istədikləri ən yaxşı texnoloji cihazlarla qarışdırsınlar. Çənlərin başında nəzarətçi kimi dünyanın qabaqcıl elm adamlarını qoysunlar. Bu mütəxəssislər atadan oğula, nəsildən-nəslə ötürülərək növbə ilə milyardlarla, hətta trilyonlarla il fasiləsiz çənlərin başında gözləsinlər. Bir canlının əmələ gəlməsi üçün hansı şərtlərin mövcud olmasını lazım bilirlərsə, hamısını tətbiq etsinlər. Ancaq nə etsələr də, o çənlərdən əsla bir canlı çıxara bilməzlər. Zürafələri, aslanları, arıları, bülbülləri, tutuquşuları, atları, delfinləri, gülləri, səhləb çiçəklərini, zanbaqları, qərənfilləri, bananları, portağalları, almaları, xurmaları, pomidorları, qovunları, qarpızları, əncirləri, zeytunları, üzümləri, şaftalıları, tovuz quşlarını, qırqovulları, rəngarəng kəpənəkləri və bunlar kimi milyonlarla canlı növündən heç birini əmələ gətirə bilməzlər. Nəinki burada sadaladığımız bir neçə canlı, bunların bircə hüceyrəsini belə əldə edə bilməzlər.

Qısaca desək, **şüursuz atomlar birləşərək hüceyrəni əmələ gətirə bilməzlər.** Sonra yeni qərar verərək bir hüceyrəni iki yerə bölüb, sonra ardıcıl başqa qərarlar verib elektron mikroskopunu icad edən, sonra öz hüceyrə quruluşunu bu mikroskop altında tədqiq edən professorları əmələ gətirə bilməzlər. **Maddə ancaq Allah'ın üstün yaratması ilə həyat qazanır.** Bunun əksini iddia edən təkamül nəzəriyyəsi isə ağıla tamamilə zidd cəfəngiyatdır. Təkamülçülərin ortaya atdığı iddialar üzərində bir az düşünmək yuxarıdakı misalda göstərildiyi kimi, bu həqiqəti üzə çıxarar.

Göz və qulaqdakı texnologiya

Təkamül nəzəriyyəsinin qətiyyəən açıqlaya bilmədiyi digər məsələ isə göz və qulaqdakı üstün duyğu keyfiyyətidir.

Gözlə bağlı mövzuya keçməzdən əvvəl “Necə görürük?” sualına qısaca cavab verək. Bir cisimdən gələn şüalar gözdə tor qişaya tərsinə düşür. Bu şüalar buradakı hüceyrələr tərəfindən elektrik siqnallarına çevrilir və beyinin arxa hissəsindəki görmə mərkəzi adlanan kiçik nöqtəyə ötürülür. Bu elektrik siqnalları bir sıra ardıcıl proseslərdən sonra beyindəki bu mərkəzdə görüntü kimi şərh edilir. Bu məlumatdan sonra düşünək: beyin işığa qapalıdır. Yəni beyinin içi qapqaranlıqdır, işıq beyinin yerləşdiyi yerə girə bilməz. Görmə mərkəzi adlanan yer qapqaranlıq, işığın düşmədiyi, bəlkə, heç qarşılaşmadığınız qədər qaranlıq yerdir. Ancaq siz bu zülmət qaranlıqda işıqlı, aydın dünyanı izləyirsiniz.

Üstəlik, bu, o qədər aydın və keyfiyyətli görüntüdür ki, XXI əsrin texnologiyası belə hər cür imkanı olmasına baxmayaraq, bu aydın görüntünü əldə edə bilmir. Məsələn, hal-hazırda oxuduğunuz kitaba, kitabı tutan əllərinizə baxın, sonra başınızı qaldırın və ətrafınıza baxın. Hal-hazırda gördüyünüz aydın və keyfiyyətli görüntünü başqa bir yerdə

görmüsünüzmü? Bu qədər aydın görüntünü sizə dünyanın qabaqcıl televizor şirkətlərinin istehsal etdiyi təkmilləşdirilmiş televizor ekranı belə verə bilməz. 100 ildən bəri minlərlə mühəndis bu aydın görüntünü əldə etmək üçün çalışır. Bunun üçün fabriklər, böyük müəssisələr qurulur, tədqiqatlar aparılır, planlar və dizaynlar edilir. Bir televizor ekranına baxın, bir də hal-hazırda əlinizdə tutduğunuz bu kitaba. Arada böyük aydınlıq və keyfiyyət fərqi olduğunu görəcəksiniz. Həm də televizorun ekranı sizə iki ölçülü görüntü göstərir, lakin siz üç ölçülü, dərin perspektivi olan görüntü izləyirsiniz.

Uzun illərdən bəri on minlərlə mühəndis üç ölçülü televizor icad etməyə, gözün görmə keyfiyyətini əldə etməyə çalışırlar. Bəli, üç ölçülü televizor kimi sistem istehsal edə bildilər, amma onu da eynəksiz üç ölçülü görmək mümkün deyil, həm də bu, süni üçölçülü görüntüdür. Arxa tərəf daha bulanıq, ön tərəf isə kağız dekorasiya kimi görünür. Heç bir zaman gözün gördüyü qədər aydın və keyfiyyətli görüntü əmələ gəlmir. Kamerada da, televizorda da mütləq görüntü itkisi olur.

Təkamülçülər bu keyfiyyətli və aydın görüntünü əmələ gətirən mexanizmin təsadüfən əmələ gəldiyini iddia edirlər. İndi birisi sizə otağınızda televizorun təsadüflər nəticəsində əmələ gəldiyini, atomların birləşib bu görüntünü əmələ gətirən aləti meydana gətirdiyini desə, nə düşünərsiniz? Minlərlə insanın birlikdə edə bilmədiyini şüursuz atomlar necə etsin?

Gözün gördüyündən daha bəsit görüntünü əmələ gətirən alət təsadüfən əmələ gəlmirsə, gözün və gözün gördüyü görüntünün də təsadüfən meydana gəlməyəcəyi çox açıqdır. Eyni vəziyyət qulağa da aiddir. Xarici qulaq ətrafdakı səsləri qulaq seyvanı vasitəsilə toplayıb daxili qulağa ötürür; daxili qulaq da bu titrəyişləri elektrik impulslarına çevirərək beyinə göndərir. Eynilə görmədə olduğu kimi, eşitmə prosesi də beyindəki eşitmə mərkəzində həyata keçir.

Göz üçün dediklərimiz qulağa da aiddir, yəni beyin işıq kimi səsə də qapalıdır, səs keçirmir. Ona görə, xarici aləm nə qədər səs-küylü olsa da, beyinin içi tamamilə səssizdir. Buna baxmayaraq, ən aydın səslər beyində eşidilir. Səs keçirməyən beyninizdə orkestr simfoniya dinləyir, ətraf mühitin bütün səs-küyünü eşidirsiniz. Ancaq həmin anda həssas bir cihazla beyninizin içindəki səs səviyyəsi ölçülsə, burada səssizliyin hakim olduğu məlum olacaqdır. Aydın görüntü əldə etmək ümidi ilə texnologiyadan necə istifadə edilirsə, səs üçün də eyni səylər on illərdən bəri davam etdirilir. Səsyazma cihazları, musiqi mərkəzləri, bir çox elektron alət, səs qəbul edən musiqi sistemləri bu fəaliyyətlərin nəticələrindən bəziləridir. Ancaq bütün texnologiyaya və bu sahədə minlərlə mühəndis və mütəxəssis işləməsinə baxmayaraq, qulağın əmələ gətirdiyi qədər aydın və keyfiyyətli səs əldə edilməmişdir. Ən böyük musiqi sistemi şirkətinin istehsal etdiyi ən keyfiyyətli musiqi mərkəzini düşünün. Səsi qeyd etdikdə mütləq səsin bir hissəsi itir, az da olsa təhrif olur və ya musiqi mərkəzini işə saldıqda hələ musiqi çalmazdan əvvəl mütləq bir cızıltı eşidirsiniz. Ancaq insan orqanizmindəki texnologiyanın məhsulu olan səslər olduqca aydın və qüsursuzdur. İnsan qulağı heç vaxt musiqi mərkəzində olduğu kimi cızıltılı və ya təhrif

olunmuş şəkildə səs eşitmir; səs necədirsə, tam və aydın şəkildə onu eşidir. Bu, insan yaradıldığı gündən bəri belədir. İndiyə qədər insanın istehsal etdiyi heç bir görüntü və səs cihazı göz və qulaq qədər həssas və keyfiyyətli qəbuledici olmamışdır. Ancaq görmə və eşitmə hadisəsində bütün bunların fəvqündə duran çox böyük həqiqət də var.

Beyinin içində görən və eşidən şüur kimə aiddir?

Beyinin içində parlaq, rəngli dünyanı izləyən, simfoniyları, quşların civiltilərini dinləyən, gülü qoxulayan kimdir?

İnsanın gözlərindən, qulaqlarından, burnundan gələn siqnallar elektrik impulsu kimi beyinə ötürülür. Biologiya, fiziologiya və ya biokimya kitablarında bu görüntünün beyində necə əmələ gəlməsinə dair bir çox şey oxuyursunuz. Ancaq bu mövzu haqqında ən mühüm həqiqətə heç bir yerdə rast gələ bilməzsiniz: beyində bu elektrik impulslarını görüntü, səs, qoxu və hiss kimi qavrayan kimdir? Beyinin içində gözə, qulağa, buruna ehtiyac hiss etmədən bütün bunları qavrayan bir şüur var. Bu şüur kimə aiddir?

Əlbəttə, bu şüur beyini təşkil edən sinirlər, yağ təbəqəsi və sinir hüceyrələrinə aid deyil. Elə buna görə, hər şeyin maddədən ibarət olduğunu zənn edən darvinist-materialistlər bu suallara heç cür cavab verə bilmirlər. Çünki bu şüur Allah'ın yaratdığı ruhdur. Ruhun görüntünü izləmək üçün gözə, səsi eşitmək üçün qulağa ehtiyacı yoxdur. Eyni zamanda, düşünmək üçün beyinə də ehtiyacı yoxdur.

Bu açıq və elmi həqiqəti oxuyan hər insan beyinin içindəki bir neçə sm³-lik, qapqaranlıq yerə bütün kainatı üçölçülü, rəngli, kölgəli və işıqlı şəkildə sığışdıran uca Allah'ı düşünüb, Ondən qorxub Ona sığınmalıdır.

Materialist inanc

Bura qədər təhlil etdiklərimiz təkamül nəzəriyyəsinin elmi kəşflərə zidd iddia olduğunu göstərir. Nəzəriyyənin həyatın mənşəyi haqqındakı iddiası elmə ziddir, irəli sürdüyü təkamül mexanizmlərinin heç bir təkamül gücü yoxdur və fosillər nəzəriyyənin iddia etdiyi ara keçid formalarının yaşamadığını göstərir. Bu təqdirdə, əlbəttə, təkamül nəzəriyyəsi elmə zidd fərziyyə kimi bir kənara qoyulmalıdır. Belə ki, tarix boyu dünya mərkəzli kainat modeli kimi bir çox düşüncə tərziləri elmin gündəmindən çıxarılmışdır. Ancaq təkamül nəzəriyyəsi təkidlə elmin gündəliyində saxlanılır. Hətta bəzi insanlar nəzəriyyənin tənqid edilməsini elmə təcavüz kimi göstərməyə çalışırlar. Axı niyə? Bunun səbəbi təkamül nəzəriyyəsinin bəzi kütlələr üçün əl çəkilməz doqmatik inanc olmasıdır. Bu kütlələr materialist fəlsəfəyə kor-koranə bağlıdırlar və darvinizmi də təbiət haqqında yeganə materialist açıqlama olduğu üçün mənimsəyiblər. Bəzən bunu açıq şəkildə etiraf edirlər.

Harvard Universitetindən məşhur genetik və eyni zamanda, qabaqcıl təkamülçülərdən olan Riçard Levontin əvvəlcə materialist, sonra elm adamı olduğunu belə etiraf edir:

“Bizim materializmə bir inancımız var, bu “a priori” (əvvəlcədən qəbul edilmiş, doğru fərz edilmiş) inançdır. Bizi dünya haqqında materialist açıqlama verməyə məcbur edən şey elmi metodlar və qanunlar deyil. Əksinə, materializmə olan “a priori” bağlılığımız səbəbi ilə dünya haqqında materialist açıqlama verən tədqiqat metodları və anlayışlarını uydururuq. Materializm mütləq doğru olduğuna görə də İlahi açıqlamanın səhnəyə çıxmasına icazə verə bilmərik”. (*Richard Lewontin, “The Demon-Haunted World”, The New York Review of Books, 9 Ocak, 1997, səh. 28*)

Bu sözlər darvinizmin materialist fəlsəfəyə bağlılıq uğrunda davam etdirilən bir doqma olduğunun açıq ifadəsidir. Bu doqma maddədən başqa heç bir varlıq olmadığını qəbul edir. Bu səbəbdən də cansız, şüursuz maddənin həyatı əmələ gətirdiyinə inanır. Milyonlarla müxtəlif canlı növünün, məsələn, quşların, balıqların, zürafələrin, pələnglərin, həşəratların, ağacların, çiçəklərin, balinaların və insanların maddənin öz daxilindəki reaksiyalarla, yəni yağan yağışla, çaxan şimşəklə, cansız maddədən əmələ gəldiyini qəbul edir. Əslində isə bu, həm ağıla, həm də elmə ziddir. Amma darvinistlər Allah'ın açıq-aşkar varlığını qəbul etməmək üçün bu ağıldan və elmdən kənar fikri cahilliklə müdafiə etməkdə davam edirlər.

Canlıların mənşəyinə materialist düşüncə ilə baxmayan insanlar isə bu açıq həqiqəti görəcəklər: bütün canlılar üstün güc, bilik və ağıla malik olan Yaradanın əsəridir. Yaradan bütün kainatı yoxdan var edən, ən qüsuruz şəkildə nizama salan və bütün canlıları yaradan Allah'dır.

Təkamül nəzəriyyəsi dünya tarixinin ən təsirli sehridir

Burada bunu da bildirmək lazımdır ki, heç bir ideologiyanın təsiri altında qalmadan, sadəcə aqlını və məntiqini işlədən hər insan elm və mədəniyyətdən uzaq xalqların xurafatlarını xatırladan təkamül nəzəriyyəsinə inanmağın qeyri-mümkün olduğunu asanlıqla anlayacaqdır.

Yuxarıda da bildirildiyi kimi, təkamül nəzəriyyəsinə inananlar böyük bir çənin içində bir çox atomu, molekulu, cansız maddəni dolduran və bunların qarışığından zaman ərzində düşünən, dərk edən, kəşflər edən professorların, universitet tələbələrinin, Eynşteyn, Habl kimi elm adamlarının, Frank Sinatra, Çarlton Heston kimi aktyorların, bununla yanaşı, ceyranların, limon ağaclarının, qərənfillərin çıxacağına inanırlar. Həm də bu cəfəng iddiaya inananlar elm adamları, professorlar, mədəniyyətli, təhsilli insanlardır. Bu səbəbdən, təkamül nəzəriyyəsi haqqında dünya tarixinin ən böyük və ən təsirli sehri ifadəsini işlətmək yerinə düşər. Çünki dünya tarixində insanların bu dərəcədə aqlını başından alan, ağıl və məntiqlə düşünmələrinə imkan verməyən, gözlərinin qarşısına sanki bir pərdə çəkib çox açıq

olan həqiqətləri görmələrinə mane olan başqa inanc və ya iddia yoxdur. Bu, afrikalı bəzi qəbilələrin totemlərə, Səba xalqının Günəşə tapınmasından, hz. İbrahimin qövmünün düzəlttikləri bütlərə, hz. Musanın qövmünün qızıldan düzəlttikləri buzova tapınmalarından daha qorxulu və ağlasığmaz korluqdur. Əslində, bu vəziyyət Allah'ın Quranda işarə etdiyi ağılsızlıqdır. Allah bəzi insanların anlayışlarının bağlı olacağını və həqiqətləri görməkdən məhrum olacağını bir çox ayəsində bildirir. Bu ayələrdən bəziləri belədir:

Həqiqətən, kafirləri əzabla qorxutsan da, qorxutmasan da, onlar üçün birdir, iman gətirməzlər. Allah onların ürəyinə və qulağına möhür vurmuşdur. Gözlərində də pərdə vardır. Onları böyük bir əzab gözləyir! (Bəqərə surəsi, 6-7)

... Onların qəlbləri vardır, lakin onunla anlamazlar. Onların gözləri vardır, lakin onunla görməzlər. Onların qulaqları vardır, lakin onunla eşitməzlər. Onlar heyvan kimidirlər, bəlkə də, daha çox zəlalətdədirlər. Qafil olanlar da məhz onlardır! (Əraf surəsi, 179)

Allah "Hicr" surəsində də bu insanların möcüzələr görsələr də, inanmayacaq qədər sehrləndiklərini belə bildirir:

Əgər onlara göydən bir qapı açsaq və oradan durmadan yuxarı dırmaşsalar yenə də: "Gözümüz bağlanmış, biz sehrlənmişik", - deyərlər. (Hicr surəsi, 14-15)

Bu qədər geniş kütləyə bu sehrin təsir etməsi, insanların həqiqətlərdən bu qədər uzaq saxlanması və 150 ildən bəri bu sehrin pozulmaması isə sözlə ifadə edilməyəcək qədər heyvətli vəziyyətdir. Çünki bir və ya bir neçə insanın qeyri-mümkün ssenarilərə, cəfəng və məntiqsiz iddialara inanmalarını anlamaq olar. Ancaq dünyanın hər tərəfindəki insanların şüursuz və cansız atomların ani qərarla birləşib qeyri-adi mütəşəkkillik, nizam, ağıl və şüur nümayiş etdirərək qüsursuz sistemlə işləyən kainatı, həyat üçün uyğun hər cür xüsusiyyətə malik olan Yer planetini və saysız-hesabsız kompleks sistemdən ibarət canlıları meydana gətirdiyinə inanmasının sehrdən başqa heç bir açıqlaması yoxdur.

Allah Quranda inkarçı fəlsəfənin tərəfdarı olan bəzi şəxslərin etdikləri sehrlərlə insanlara təsir etdiklərini hz. Musa ilə firon arasında baş verən bir hadisə ilə bizə bildirir. Hz. Musa firona haqq dini təbliğ etdikdə firon hz. Musaya öz bilici sehrkarları ilə insanların topladığı bir yerdə qarşılaşmasını söyləyir. Hz. Musa sehrkarlarla qarşılaşdıqda əvvəlcə onların bacarıqlarını göstərməsini əmr edir. Bu hadisənin danışıldığı ayə belədir:

(Musa:) "Siz atın", - dedi. Onlar (əsalarını yerə) atdıqda, adamların gözlərini bağlayıb (sehrləyib) onları qorxutdular və böyük bir sehr göstərdilər. (Əraf surəsi, 116)

Göründüyü kimi, fironun sehrkarları hz. Musa və ona inananlardan başqa insanların hamısını sehrləyə bilmişdilər. Ancaq onların atdıqlarına qarşı hz. Musanın ortaya qoyduğu dəlil onların bu sehrini, ayədəki ifadə ilə uydurduqlarını udmuş, yəni təsirsiz etmişdir:

Biz də Musaya: “Əsanı tulla!” - deyə vəhy etdik. Bir də (baxıb gördülər ki,) əsa onların uydurub düzəlttikləri bütün şeyləri udur. Artıq haqq zahir, onların uydurub düzəlttikləri yalanlar isə batil oldu. (Sehrbazlar) orada məğlub edildilər və xar olaraq geri döndülər. (Əraf surəsi, 117-119)

Ayələrdə də bildirildiyi kimi, əvvəllər insanlara sehrləyərək təsir göstərən bu şəxslərin etdiklərinin saxtakarlıq olmasının başa düşülməsi ilə sözügedən şəxslər alçalmışlar. Dövrümüzdə də bir sehrin təsiri ilə elmilik adı altında olduqca cəfəng iddialara inanan və bunları müdafiə etmək üçün həyatlarını qurban verənlər əgər bu iddialardan əl çəkməsələr, həqiqətlər tam mənası ilə üzə çıxdıqda və sehr pozulduqda alçalacaqlar. Belə ki, təqribən 60 yaşına qədər təkamülü müdafiə edən və ateist filosof olan, ancaq sonradan həqiqətləri görən Malkolm Maqeric təkamül nəzəriyyəsinin yaxın gələcəkdə düşəcəyi vəziyyəti belə açıqlayır:

“Mən özüm təkamül nəzəriyyəsinin xüsusilə tətbiq edildiyi sahələrdə gələcəyin tarix kitablarındakı ən böyük yumor hədəflərindən biri olacağına inandım. Gələcək nəsillər bu qədər çürük və qeyri-müəyyən hipotezin inanılmaz saflıqla qəbul edilməsini heyrlə qarşılayacaqlar”. (Malcolm Muggeridge, *The End of Christendom, Grand Rapids: Eerdmans, 1980, səh. 43*)

Bu gələcək uzaq deyil, əksinə, çox yaxın gələcəkdə insanlar “təsadüf”lərin ilah olmasının mümkünsüzlüyünü anlayacaqlar və təkamül nəzəriyyəsi dünya tarixinin ən böyük yalanı və ən güclü sehri kimi tərif ediləcəkdir. Bu güclü sehr böyük sürətlə dünyanın hər tərəfində insanlar üzərində təsirini itirməyə başlamışdır. Təkamül yalanının sirrinin öyrənən bir çox insan bu yalana necə aldandığını heyrlət və təəccüblə qarşılayır.

...Sənin bizə öyrətdiklərindən başqa bizdə heç bir bilik yoxdur!

Həqiqətən, Sən bilənsən, müdriksən!

(Bəqərə surəsi, 32)